משנה · ראשונים · ברטנורא · סדר נשים

ברטנורא על משנה נדרים

רבנו עובדיה מברטנורא [הרע"ב]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ברטנורא על משנה נדרים

רבנו עובדיה מברטנורא [הרע"ב]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ברטנורא-על-משנה-נדרים/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
משנה א 5
משנה ב 5
משנה ג 6
משנה ד 6
פרק ב 7
משנה א 7
משנה ב 8
משנה ג 8
משנה ד 9
משנה ה 9
פרק ג 9
משנה א 9
משנה ב 10
משנה ג 10
משנה ד 10
משנה ה 11
משנה ו 11
משנה ז 11
משנה ח 11
משנה ט 12
משנה י 12
משנה יא 12
פרק ד 13
משנה א 13
משנה ב 13
משנה ג 14
משנה ד 14
משנה ה 15
משנה ו 15
משנה ז 15
משנה ח 15
פרק ה 16
משנה א 16
משנה ב 16
משנה ג 16
משנה ד 16
משנה ה 17
משנה ו 17
פרק ו 17
משנה א 17
משנה ב 18
משנה ג 18
משנה ד 18
משנה ה 18
משנה ו 19
משנה ז 19
משנה ח 19
משנה ט 19
משנה י 19
פרק ז 20
משנה א 20
משנה ב 20
משנה ג 20
משנה ד 20
משנה ה 20
משנה ו 21
משנה ז 21
משנה ח 21
משנה ט 21
פרק ח 21
משנה א 21

משנה ב 22
משנה ג 22
משנה ד 22
משנה ה 23
משנה ו 23
משנה ז 23
פרק ט 23
משנה א 23
משנה ב 24
משנה ג 24
משנה ד 25
משנה ה 25
משנה ו 25
משנה ז 25
משנה ח 25
משנה ט 26
משנה י 26
פרק י 26
משנה א 26
משנה ב 26
משנה ג 27
משנה ד 27
משנה ה 27
משנה ו 27
משנה ז 28
משנה ח 28
פרק יא 29
משנה א 29
משנה ב 29
משנה ג 30
משנה ד 30
משנה ה 31
משנה ו 31
משנה ז 31
משנה ח 31
משנה ט 31
משנה י 31
משנה יא 32
משנה יב 32

פרק א

משנה א

כָּל כִּנּוּיֵי נְדָרִים כִּנְדָרִים. בַּגְּמָרָא מוֹקְמִינַן דְּרֵישָׁא דְּמַתְנִיתִין חַסּוֹרֵי מִחַסְּרָא וְהָכִי קָתָנֵי, כָּל יְדוֹת נְדָרִים כִּנְדָרִים, כָּל כִּנּוּיֵי נְדָרִים כִּנְדָרִים. אֵלּוּ הֵן יְדוֹת נְדָרִים, הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ מֻדָּר אֲנִי מִמְּךָ מֻפְרָשׁ אֲנִי מִמְּךָ וְכוּ'. אֵלּוּ הֵן כִּנּוּיֵי נְדָרִים, קוֹנָם, קוֹנָח, קוֹנָס וְכוּ'. יְדוֹת נְדָרִים, כְּמוֹ בֵּית יָד שֶׁל כְּלִי שֶׁאוֹחֲזִין אוֹתוֹ בּוֹ, כָּךְ יְדוֹת נְדָרִים שֶׁבָּהֶם הַנְּדָרִים נֶאֱחָזִים. כִּנּוּיֵי נְדָרִים, כְּמוֹ הַמְכַנֶּה שֵׁם לַחֲבֵרוֹ [בָּבָא מְצִיעָא נח:] שֶׁאֵינוֹ עִקָּרוֹ שֶׁל שֵׁם:

מֻדָּרְנִי מִמְּךָ. אִם אָמַר אֶחָד מִלְּשׁוֹנוֹת הַלָּלוּ, מֻדָּר אֲנִי מִמְּךָ שֶׁאֵינִי אוֹכֵל לְךָ וְשֶׁאֵינִי טוֹעֵם לְךָ, אוֹ מֻפְרָשׁ אֲנִי מִמְּךָ שֶׁאֵינִי טוֹעֵם לְךָ וְשֶׁאֵינִי אוֹכֵל לְךָ, אוֹ מֻרְחָק אֲנִי מִמְּךָ שֶׁאֵינִי אוֹכֵל לְךָ וְאֵינִי טוֹעֵם לְךָ, הוּא יְדוֹת נְדָרִים וְאָסוּר לֶאֱכֹל וְלִטְעֹם עִמּוֹ. אֲבָל אִם אָמַר לוֹ מֻדָּר אֲנִי מִמְּךָ בִּלְבַד, אֵין בְּמַשְׁמָעוּת דְּבָרָיו אֶלָּא שֶׁלֹּא יְדַבֵּר עִמּוֹ. וּמֻפְרָשׁ אֲנִי מִמְּךָ בִּלְבַד, מַשְׁמַע שֶׁלֹּא יִשָּׂא וְיִתֵּן עִמּוֹ. וּמֻרְחָק אֲנִי מִמְּךָ בִּלְבַד, מַשְׁמַע שֶׁלֹּא יֵשֵׁב בְּאַרְבַּע אַמּוֹתָיו. וְאֵינוֹ אָסוּר לֶאֱכֹל עִמּוֹ אֶלָּא אִם כֵּן פֵּרֵשׁ וְאָמַר עִם כָּל אֶחָד מִלְּשׁוֹנוֹת הַלָּלוּ, שֶׁאֵינִי אוֹכֵל לְךָ וְשֶׁאֵינִי טוֹעֵם לְךָ:

רַבִּי עֲקִיבָא הָיָה חוֹכֵךְ וְכוּ'. כְּלוֹמַר מְחַכֵּךְ שִׂפָתָיו זוֹ בָזוֹ וְלֹא רָצָה לֶאֱסֹר בְּפֵרוּשׁ, אֲבָל הָיָה נִרְאֶה מִדַּעְתּוֹ שֶׁהָיָה אוֹסֵר:

כִּנּוּיֵי רְשָׁעִים נָדָר בְּנָזִיר וּבְקָרְבָּן וּבִשְׁבוּעָה. אִם אָמַר הֲרֵי עָלַי כִּנּוּיֵי רְשָׁעִים, שֶׁנִּדְרֵיהֶם נָזִיר וְקָרְבָּן [וּ]שְׁבוּעָה, אִם אֹכַל כִּכָּר זוֹ, וְעָבַר וַאֲכָלָהּ, חַיָּב לְהָבִיא נָזִיר שְׁלֹשִׁים יוֹם וּלְהָבִיא קָרְבַּן עוֹלָה וְחַיָּב מַלְקוּת כְּעוֹבֵר עַל שְׁבוּעַת בְּטוּי, שֶׁהֲרֵי הִזְכִּיר בְּנִדְרוֹ נָזִיר וְקָרְבָּן וּשְׁבוּעָה. וּמַה שֶּׁאָמַר כִּנּוּיֵי רְשָׁעִים, לְפִי שֶׁהָרְשָׁעִים הֵם שֶׁנּוֹדְרִים וְנִשְׁבָּעִים, לֹא הַכְּשֵׁרִים, שֶׁהַכְּשֵׁרִים יְרֵאִים שֶׁלֹּא לַעֲבֹר עַל בַּל תְּאַחֵר וְנִזְהָרִים שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא שְׁבוּעָה מִפִּיהֶם, וּלְפִיכָךְ כִּנּוּיֵי כְּשֵׁרִים לֹא אָמַר כְּלוּם:

כִּנּוּיֵי טֻמְאָה נָדָר בְּנָזִיר וּבְקָרְבָּן. אִם אָמַר כִּנּוּיוֹת כְּשֵׁרִים הֲרֵינִי נָזִיר וַהֲרֵי זֶה קָרְבָּן אִם אֹכַל כִּכָּר זוֹ, וַאֲכָלָהּ, חַיָּב בְּנָזִיר וּבְקָרְבָּן, שֶׁהַכְּשֵׁרִים פְּעָמִים נוֹדְרִים בְּנָזִיר לְאַפְרוֹשֵׁי מֵאִסּוּר. וּמִתְנַדְּבִים בְּקָרְבָּן שֶׁמְּבִיאִים קָרְבָּנָם לְפֶתַח הָעֲזָרָה וּמַקְדִּישִׁין אוֹתָהּ שָׁם כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבֹאוּ בָהּ לִידֵי מִכְשׁוֹל. וּנְדָבָה הִיא כְּשֶׁיֹּאמַר הֲרֵי זוֹ. וְנֶדֶר, הֲרֵי עָלַי. לְפִיכָךְ הַכְּשֵׁרִים מִתְנַדְּבִים אֲבָל אֵינָם נוֹדְרִים, כִּי הֵיכִי דְּלָא לֵיתוּ לִידֵי תַּקָּלָה:

משנה ב

קוֹנָם קוֹנָח קוֹנָס הֲרֵי אֵלּוּ כִּנּוּיִין לְקָרְבָּן. לְשׁוֹנוֹת שֶׁל גּוֹיִם הֵם, וְיֵשׁ מֵהֶם מִי שֶׁקּוֹרֵא לְקָרְבָּן כְּךָ וְיֵשׁ מִי שֶׁקּוֹרֵא כְּךָ, וּבְכָל לָשׁוֹן שֶׁיֹּאמַר מֵאֵלּוּ הוּא מַתְפִּיס בְּקָרְבָּן:

נָדַר בְּמוֹתָא. כְּלוֹמַר נִשְׁבַּע בְּמוֹתָא, וְהוּא כִּנּוּי שֶׁל מוֹמְתָא, שֶׁהִיא שְׁבוּעָה בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם:

משנה ג

לַחֲלִין שֶׁאֹכַל לָךְ. הַלְמ"ד נָקְדָה פַּתָּח, וּמַשְׁמַע לֹא חֻלִּין יִהְיֶה מַה שֶּׁאֹכַל לָךְ אֶלָּא קֹדֶשׁ:

לֹא כָשֵׁר. יִהְיֶה, אֶלָּא פָּסוּל. וְהַיְנוּ קָדָשִׁים דְּשַׁיָּךְ בְּהוּ כַּשְׁרוּת וּפְסָלוּת:

וְלֹא דְּבֵי. לֹא מָתָר. כְּמוֹ אֵיל קַמְצָא דְּכָן, בַּעֲבוּדָה זָרָה [דף לז]. וְאַף עַל גַּב דִּלְשׁוֹן מֻתָּר וְאָסוּר שַׁיָּךְ נַמִּי גַּבֵּי נְבֵלָה וּטְרֵפָה, וַאֲנַן קָיְמָא לָן שֶׁאֵין מַתְפִּיסִין אֶלָּא בְּדָבָר הַנִּדָּר וְהַנִּדָּב, הוֹאִיל וְיֵשׁ בְּמַשְׁמָעוּת מֻתָּר גַּם בְּקָדָשִׁים, הָא תְּנַן סְתָם נְדָרִים לְהַחְמִיר, דְּכֵיוָן דְּדַעְתּוֹ לְהַתְפִּיסוֹ בְּנֶדֶר אָמְרִינַן עַל דָּבָר הַנִּדָּר נִתְכַּוֵּן:

טָהוֹר. אִם אָמַר לֹא טָהוֹר מַה שֶּׁאֹכַל לָךְ:

טָמֵא נוֹתָר פִּגּוּל. אִם אָמַר טָמֵא מַה שֶּׁאֹכַל לָךְ, וְכֵן כֻּלָּם: **אָסוּר**. שֶׁכָּל אֵלּוּ דְּבָרִים הַנּוֹהֲגִים בַּקָּדָשִׁים הֵם:

כְּאִימְּרָא. כַּשֶּׂה שֶׁל קָרְבָּן:

כַּדִּירִים. כְּלִשְׁכַּת הָעֵצִים אוֹ כְּלִשְׁכַּת הַטְּלָאִים:

כָּעֵצִים. כִּגְזֵרֵי עֵצִים שֶׁל מַעֲרָכָה:

כָּאִשִּׁים. כַּקָּרְבָּנוֹת שֶׁעַל הָאֵשׁ:

כַּמִּזְבֵּחַ. כַּקָּרְבָּנוֹת שֶׁעַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ:

כַּהֵיכָל. כַּקָּרְבָּנוֹת שֶׁבַּהֵיכָל:

כִּירוּשָׁלַיִם. כַּקָּרְבָּנוֹת שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם. פֵּרוּשׁ אַחֵר, כְּחוֹמוֹת יְרוּשָׁלַיִם, דְּקָסָבַר שֶׁחוֹמוֹת יְרוּשָׁלַיִם מִשְּׁיָרֵי הַלִּשְׁכָּה קָא אָתוּ:

בְּאֶחָד מִכָּל מְשַׁמְּשֵׁי הַמִּזְבֵּחַ. כְּגוֹן מִזְלָגוֹת מִזְרָקוֹת וּמַחְתּוֹת. אִם אָמַר כַּמִּזְלָגוֹת שֶׁאֹכַל לָךְ, אוֹ כַּמִּזְרָקוֹת שֶׁאֹכַל לָךְ, וְכֵן כֻּלָּם, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִזְכִּיר קָרְבָּן, הֲרֵי זֶה כְּנוֹדֵר בְּקָרְבָּן:

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר הָאוֹמֵר יְרוּשָׁלַיִם. בְּלֹא כָּ"ף, לֹא אָמַר כְּלוּם. וְתַנָּא קַמָּא פָּלֵיג עָלֶיהָ. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה ד

הָאוֹמֵר קָרְבָּן עוֹלָה מִנְחָה חַטָּאת תּוֹדָה וּשְׁלָמִים. כָּל הָנֵי, קָרְבְּנוֹת חוֹבָה הֵם, וְתוֹדָה נַמִּי דָּמְיָא לְחוֹבָה, דְּאַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת. וְסָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמִינָא דְּאֵין זֶה נוֹדֵר בְּדָבָר הַנִּדּוּר:

וְרַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר. מִשּׁוּם דַּאֲמָרַן בְּלֹא כָּ"ף דְּמֵי לְנִשְׁבָּע בְּחַיֵּי הַקָּרְבָּן וּבְחַיֵּי הָעוֹלָה וְאֵין כָּאן לֹא נֶדֶר וְלֹא שְׁבוּעָה. וְרֵישָׁא אַשְׁמוּעִינַן דְּפָלֵיג תְּנָא קַמָּא עֲלֵיהּ דְּרַבִּי יְהוּדָה אֲפִלּוּ בִּירוּשָׁלַיִם אִם הִזְכִּירָהּ בְּלֹא כָּ"ף וְאָמַר דַּהֲוֵי נֶדֶר. וְסֵיפָא אַשְׁמוּעִינַן דְּפָלֵיג רַבִּי יְהוּדָה עֲלֵיהּ דְּתַנָּא קַמָּא אֲפִלּוּ בְּקָרְבָּן עוֹלָה וּמִנְחָה וְכוּ' כְּשֶׁהִזְכִּירָן בְּלֹא כָּ"ף דְּלֹא הָוֵי נֶדֶר:

קָרְבָּן הַקָּרְבָּן כְּקָרְבָּן שֶׁאֹכַל לְךָ אָסוּר. אַף עַל גַּב דְּכָל הָנֵי שְׁמָעִינַן לְהוּ כְּבָר, הַקָּרְבָּן אִצְטְרִיכָא לֵיהּ, דְּסָלְקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא בְּחַיֵּי הַקָּרְבָּן קָאָמַר. וְהָא דְּתְנַן לְקַמָּן בְּפֶרֶק ב' הַקָּרְבָּן שֶׁאֹכַל לָךְ מֻתָּר, הָתָם הָא קָרְבָּן קָאָמַר, דְּמַשְׁמַע חַיֵּי קָרְבָּן:

לְקָרְבָּן לֹא אֹכַל לָךְ רַבִּי מֵאִיר אוֹסֵר. דְּנַעֲשָׂה כְּאוֹמֵר לְקָרְבָּן יְהֵא לְפִיכָךְ לֹא אֹכַל לָךְ. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי מֵאִיר:

קוֹנָם פִּי מְדַבֵּר עִמָּךְ. וְאַף עַל גַּב דְּאֵין נְדָרִים חָלִים עַל דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ מַמָּשׁ, וְדִבּוּר אֵין בּוֹ מַמָּשׁ, מִכָּל מָקוֹם כְּשֶׁאָמַר קוֹנָם פִּי מְדַבֵּר עִמָּךְ אָסַר הַפֶּה מִלְּדַבֵּר, וְהַפֶּה דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַמָּשׁ הוּא. וְכֵן יֵאָסְרוּ יָדַי לְמַעֲשֵׂיהֶם, וְרַגְלַי לְהִלּוֹכָן, וְכָל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

פרק ב

משנה א

וְאֵלּוּ מֻתָּרִין. חֻלִּין שֶׁאֹכַל לְךָ. לְסִימָן בְּעָלְמָא נָקְטֵיהּ, כְּשֵׁם שֶׁחֻלִּין שֶׁאֹכַל לְךָ אֵין צָרִיךְ שְׁאֵלָה לֶחָכָם, כָּךְ כָּל הָנֵי דְּאָמְרִינַן בְּמַתְנִיתִין בְּרֵישָׁא אֵין צְרִיכִין שְׁאֵלַת חָכָם:

כְּעוֹרוֹת לְבוּבִין. הֵיוּ נוֹקְבִים הַבְּהֵמָה מֵחַיִּים כְּנֶגֶד הַלֵּב וּמוֹצִיאִין הַלֵּב וּמַקְרִיבִין אוֹתוֹ לַעֲבוֹדָה זָרָה, וְתִקְרֹבֶת עֲבוֹדָה זָרָה אָסוּר בַּהֲנָאָה:

כְּחַלַּת אַהֲרֹן. שֶׁהָיָה רֹאשׁוֹן לַכֹּהֲנִים. וְלֹא הָוֵי דָּבָר הַנָּדוּר, שֶׁאֵין חַלָּה וּתְרוּמָה בָּאִין בְּנֶדֶר וּנְדָבָה:

הֲרֵי זֶה מֻתָּר. דְּאָמַר קְרָא (במדבר ל) אִישׁ כִּי יִדֹּר נֶדֶר, עַד שֶׁיִּדֹּר בְּדָבָר הַנָּדוּר. וְחַטָּאת שֶׁאֵינִי אוֹכֵל לְךָ דְּאָמְרִינַן בְּפֶרֶק קַמָּא דְּאָסוּר וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ דָּבָר הַנָּדוּר, הָוֵי טַעֲמָא, דְּאֶפְשָׁר שֶׁיָּבִיא חַטָּאת עַל יְדֵי נֶדֶר, כְּגוֹן שֶׁנָּדַר בְּנָזִיר וּמִתְחַיֵּב לְהָבִיא חַטָּאת:

הֲרֵי אַתְּ עָלַי כְּאִמָּא. אַף עַל גַּב דְּלָאו דָּבָר הַנָּדוּר הוּא, חָמוּר מִכָּל הָנֵי דִּלְעֵיל, דְּצָרִיךְ הֶתֵּרָא מִדְּרַבָּנָן אִם הוּא עִם הָאָרֶץ:

פּוֹתְחִין לוֹ פֶּתַח מִמָּקוֹם אַחֵר. כְּלוֹמַר מְבַקְּשִׁים לוֹ פֶּתַח וְטַעַם לַחֲרָטָתוֹ. וְלֹא סַגִּי בִכְדּוּ תְּהִית אוֹ לִבְּךָ עָלָךְ. וְכָל זֶה שֶׁלֹּא יָקֵל רֹאשׁוֹ וְלֹא יַרְגִּיל לֶאֱסֹר אִשְׁתּוֹ עָלָיו:

קוֹנָם שֶׁאֵינִי יָשֵׁן כּוּ'. הֲרֵי זֶה בְּבַל יֵחֵל מִדְּרַבָּנָן. אֲבָל מִן הַתּוֹרָה אֵין הַנֶּדֶר חָל, דִּנְדָרִים אֵין חָלִים אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַמָּשׁ:

קוֹנָם שֶׁאֵינִי מְשַׁמְּשֵׁךְ. בַּגְּמָרָא מַקְשֶׁה, וְהָא מְשֻׁעְבָּד לָהּ וְהֵיאַךְ יָכוֹל לְהַפְקִיעַ שִׁעְבּוּדָהּ בְּנִדְרוֹ, וְהָא הָוֵי כְּאוֹסֵר פֵּרוֹת חֲבֵרוֹ עַל חֲבֵרוֹ. וּמְשַׁנֵּי, כְּגוֹן דְּאָמַר הֲנָאַת תַּשְׁמִישֵׁךְ עָלַי קוֹנָם, שֶׁאָסַר הַהֲנָאָה עָלָיו, וְאֵין מַאֲכִילִין לוֹ לָאָדָם דָּבָר הָאָסוּר לוֹ:

שְׁבוּעָה שֶׁאֵינִי יָשֵׁן וְכוּ'. אָסוּר מִן הַתּוֹרָה, דִּשְׁבוּעוֹת חָלִין בֵּין עַל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַמָּשׁ בֵּין עַל דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ מַמָּשׁ. וְאִם נִשְׁבַּע שֶׁלֹּא יִישַׁן שְׁלֹשָׁה יָמִים רְצוּפִין לַיְלָה וָיוֹם, לוֹקֶה וְיִישַׁן מִיָּד, מִפְּנֵי שֶׁנִּשְׁבַּע עַל דָּבָר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַיְּמוֹ:

משנה ב

קָרְבָּן לֹא אֹכַל לָךְ כּוּ'. מַתְּר, דַּהֲוֵי כְּנִשְׁבַּע בַּקָּרְבָּן וְנַעֲשָׂה כְּאוֹמֵר בְּחַיֵּי הַקָּרְבָּן אִם אֹכַל לָךְ שׁוּם דָּבָר:

שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אֹכַל לָךְ. וְלֹא אָמְרִינַן בְּחַיֵּי שְׁבוּעָה קָאָמַר כִּדְאָמְרִינַן בְּקָרְבָּן, דִּשְׁבוּעָה לֵית בָּהּ מְשָׁשָׁא וְלֹא שַׁיְּךְ לוֹמַר בָּהּ בְּחַיֵּי שְׁבוּעָה:

שְׁבוּעָה שֶׁאֹכַל לָךְ. זִמְנִין דִּשְׁבוּעָה שֶׁאֹכַל לָךְ דְּלֹא אָכִילְנָא מַשְׁמַע, כְּגוֹן שֶׁהָיָה חָבֵרוֹ מְסָרֵב בּוֹ לֶאֱכֹל וְאָמַר לֹא אָכִילְנָא לֹא אָכִילְנָא, וְשׁוּב אָמַר שְׁבוּעָה שֶׁאֹכַל לָךְ, דְּלֹא אָכִילְנָא מַשְׁמַע, וְהָכִי קָאָמַר, בִּשְׁבוּעָה יְהֵא עָלַי אִי אָכִילְנָא לָךְ:

זֶה חֹמֶר בַּשְּׁבוּעוֹת. לֹא מָצִינַן לְאוֹקְמַהּ אַשְּׁבוּעָה שֶׁלֹּא אֹכַל לָךְ וְכוּ', דְּמִדְּקָתָנֵי זֶה, חֹמֶר מַשְׁמַע, דְּנֶדֶר הָוֵי אֶלָּא דְּאֵינוֹ חָמוּר כִּשְׁבוּעָה, וְגַבֵּי קָרְבָּן לֹא אֹכַל לָךְ תְּנַן מַתָּר, דְּלֹא הָוֵי נֶדֶר כְּלָל. מִשּׁוּם הָכִי צָרִיךְ לְאוֹקְמַהּ אַדְּלְעֵיל דְּתְנִינָא קוֹנָם שֶׁאֵינִי יָשֵׁן שֶׁאֵינִי מְדַבֵּר הֲרֵי זֶה בְּבַל יַחֵל, וְאוֹקִימְנָא מִדְּרַבָּנָן, דְּמִדְּאוֹרַיְתָא אֵין הַנֶּדֶר חָל אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַמָּשׁ, וְזֶה חֹמֶר בַּשְּׁבוּעוֹת מִבִּנְדָרִים, שֶׁשְּׁבוּעָה חָלָה אֲפִלּוּ עַל דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ מַמָּשׁ:

תְּפִלִּין שֶׁאֲנִי מַנִּיחַ. מִשּׁוּם דְּאָסַר חֻפְצָא עֲלֵיהּ, וְאֵינוֹ נִרְאֶה כְּנוֹדֵר לְבַטֵּל אֶת הַמִּצְוָה, שֶׁהֲרֵי לֹא קִבֵּל עַל עַצְמוֹ אֶלָּא אִסּוּר הַחֻפָּץ עָלָיו, וְאִם יִקַּיֵּם הַמִּצְוָה הַוָּיָא מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵרָה, וְדָמֵי לְמִי שֶׁחַיָּב לֶאֱכֹל מַצָּה בְּלֵילֵי פֶּסַח וְלֹא מָצָא אֶלָּא מַצָּה שֶׁל טֶבֶל אוֹ שֶׁל הֶקְדֵּשׁ, שֶׁאָסוּר לְאָכְלָהּ. אֲבָל כָּל לְשׁוֹן שְׁבוּעָה הוּא אוֹסֵר אֶת עַצְמוֹ מִלַּעֲשׂוֹת הַדָּבָר, וְכֵיוָן שֶׁהוּא מְחֻיָּב לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה לָאו כֹּל כְּמִינֵיהּ לְהַפְקִיעַ עַצְמוֹ מֵחִיּוּב הַמִּצְוָה. וְאִם אָמַר הֲרֵי עָלַי קָרְבָּן אִם אָנִיחַ תְּפִלִּין, חָל הַנֶּדֶר וְחַיָּב לְהָבִיא קָרְבָּן אִם הֵנִיחַ תְּפִלִּין:

משנה ג

חַיָּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. וְיִהְיֶה נָזִיר שִׁלְשִׁים יוֹם אִם אָמַר הֲרֵינִי נָזִיר סְתָם, וְיָבִיא קָרְבַּן נָזִיר, וְיַחְזֹר לִהְיוֹת נָזִיר כְּמִסְפַּר הַפְּעָמִים שֶׁאָמַר שֶׁיִּהְיֶה נָזִיר. וּבִשְׁבוּעָה אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא אַחַת, שֶׁאֵינוֹ לוֹקֶה אֶלָּא מַלְקוּת אַחַת. אֲבָל אִם נִשְׁאַל עַל הַשְּׁבוּעָה הָרִאשׁוֹנָה, חָלָה הַשְּׁבוּעָה הַשְּׁנִיָּה, וְכֵן אִם נִשְׁאַל עַל הַשְּׁנִיָּה, חָלָה הַשְּׁלִישִׁית, וְאָסוּר לֶאֱכֹל עַד שֶׁיֵּיתְרוּ כֻּלָּם, מִדְּלֹא תְּנַן הֲרֵי זוֹ שְׁבוּעָה אַחַת, אֶלָּא אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא אַחַת:

משנה ד

וּפְרוּשָׁם לְהַקֵּל. אַף עַל גַּב דִּכְשֶׁפֵּרֵשׁ דְּבָרָיו אֲזִלִינַן בָּתַר פֵּרוּשׁוֹ, כִּי סָתַם וְלֹא פֵּרֵשׁ אֲזִלִינַן לְהַחְמִיר, דִּסְתָם נוֹדֵר דַּעְתּוֹ לְאִסּוּר:

כְּבְשָׁר מָלִיחַ. הַיְנוּ קָרְבָּן, דִּכְתִיב (ויקרא ב) עַל כָּל קָרְבָּנְךָ תַּקְרִיב מֶלַח:

כְּחֵרֶם שֶׁל כֹּהֲנִים מַתָּר. אַף עַל גַּב דְּחֵרְמֵי כֹּהֲנִים מוֹעֲלִים בָּהֶם עַד שֶׁיְּבֹאוּ לִידֵי כֹּהֲנִים וְהָוֵי דָּבָר הַנִּדּוּר, מִכָּל מָקוֹם סְתָם חֵרְמֵי כֹּהֲנִים מַשְׁמַע שֶׁכְּבָר בָּאוּ לְיַד כֹּהֵן:

אִם כְּמַעֲשַׂר בְּהֵמָה אָסוּר. דַּהֲוֵי דָּבָר הַנִּדּוּר, שֶׁצָּרִיךְ לְהַקְדִּישׁוֹ, וְאֵין מַעֲשַׂר בְּהֵמָה אוֹסֵר הַדִּיר כְּמוֹ שֶׁמַּעֲשַׂר דָּגָן אוֹסֵר הַגֹּרֶן:

שֶׁאֵין אַנְשֵׁי גָלִיל מַכִּירִין תְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה. לְפִי שֶׁהָיוּ רְחוֹקִים מִירוּשָׁלַיִם:

שֶׁאֵין אַנְשֵׁי גָלִיל מַכִּירִין חֶרְמֵי כֹּהֲנִים. וְכָל מַה שֶׁהָיוּ מַחְרִימִין הָיוּ מַפְרִישִׁין לְבֶדֶק הַבַּיִת. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה ה

בְּחֶרְמוֹ שֶׁל יָם. לְשׁוֹן מְצוּדָה, כְּמוֹ אֲשֶׁר הִיא מְצוֹדִים וַחֲרָמִים (קהלת ז):

הֲרֵי עַצְמִי קָרְבָּן. אִסַּר עַצְמוֹ כְּקָרְבָּן עַל חֲבֵרוֹ:

אֵין נִשְׁאָלִים עָלֶיהָם. אֵין צְרִיכִין שְׁאֵלַת חָכָם, שֶׁאֵינָן חִלִּים:

וְאִם נִשְׁאֲלוּ. וְאִם עִם הָאָרֶץ הוּא זֶה שֶׁנָּדַר כְּהַאי גַּוְנָא וּבָא לִשְׁאֹל עַל נִדְרוֹ, אֵין פּוֹתְחִין לוֹ פֶּתַח לַחֲרָטָה וְאֵין מַתִּירִין לוֹ. וְאִם עָבַר עַל נִדְרוֹ זֶה מְנַדִּין אוֹתוֹ:

פּוֹתְחִין לוֹ פֶּתַח מִמָּקוֹם אַחֵר. מַרְאִים לוֹ שֶׁהַנֶּדֶר קַיָּם וּפוֹתְחִין לוֹ פֶּתַח מִטַּעַם אַחֵר וּמַתִּירִין לוֹ נִדְרוֹ. אֲבָל לֹא עוֹנְשִׁין וְלֹא מַחְמִירִין. וְכֵן הֲלָכָה:

פרק ג

משנה א

אַרְבָּעָה נְדָרִים. כֻּלְּהוּ מְפֹרָשׁ לְהוּ וְאָזֵיל:

קוֹנָם שֶׁאֵינִי פוֹתֵחַ לְךָ מִן הַסֶּלַע. קוֹנָם כִּכָּר זֶה עָלַי אִם אֲנִי פּוֹתֵחַ לְךָ מִן הַסֶּלַע. וְהַסֶּלַע הוּא אַרְבָּעָה דִינָרִים:

עַל הַשֶּׁקֶל. הוּא חֲצִי סֶלַע:

שְׁנֵיהֶם רוֹצִים בִּשְׁלִשָּׁה דִינָרִים. וְלֹא הָיָה בְּלִבָּם לְשֵׁם נֶדֶר, אֶלָּא הַמּוֹכֵר נָדַר לְזָרֵז הַלּוֹקֵחַ שֶׁיּוֹסִיף דָּמִים, וְכֵן הַלּוֹקֵחַ כְּדֵי שֶׁיִּפְחֹת הַמּוֹכֵר בְּדָמֵי הַמֶּקַח, הִלְכָךְ לֹא הָוֵי נֶדֶר. וְאַף עַל גַּב דִּדְבָרִים שֶׁבַּלֵּב אֵינָם דְּבָרִים, הֵיכָא דְּמוּכְחָא מִלְּתָא כִּי הָכָא, שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ כָּל מוֹכְרִין וְלוֹקְחִין לַעֲשׂוֹת כֵּן, אֲזִלִינַן בָּתַר דִּבְרִים שֶׁבַּלֵּב:

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר אַף הָרוֹצֶה לְהַדִּיר אֶת חֲבֵרוֹ כו'. מְפָרֵשׁ בַּגְּמָרָא דְּחַסּוֹרֵי מְחַסְּרָא וְהָכִי קָתָנֵי, הָרוֹצֶה שֶׁיֹּאכַל חֲבֵרוֹ אֶצְלוֹ וּמְסָרֵב בּוֹ וּמַדִּירוֹ, נִדְרֵי זֵרוּזִין הוּא. וְהָרוֹצֶה שֶׁלֹּא יִתְקַיְּמוּ נְדָרָיו כָּל הַשָּׁנָה יַעֲמֹד בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְיֹאמַר, כָּל נֵדֶר שֶׁאֲנִי עָתִיד לִדֹּר יְהֵא בָּטֵל. וְיַעֲמֹד בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לָאו דַּוְקָא, אֶלָּא הוּא הַדִּין בְּכָל עֵת שֶׁיִּרְצֶה וּלְכָל זְמַן שֶׁיִּקְבַּע: **וּבִלְבַד שֶׁיִּהְיֶה זָכוּר**. מִן הַתְּנַאי בִּשְׁעַת הַנֵּדֶר וְדַעְתּוֹ עַל הַתְּנַאי שֶׁיִּהְיֶה קַיָּם, אָז הַנֵּדֶר בָּטֵל. אֲבָל אִם לֹא נִזְכַּר מִן הַתְּנַאי בִּשְׁעַת הַנֵּדֶר וְלֹא בְּתוֹךְ כְּדֵי דִּבּוּר מִשָּׁעָה שֶׁנָּדַר, הַנֵּדֶר קַיָּם. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר אִם נִזְכַּר מִן הַתְּנַאי בִּשְׁעַת הַנֵּדֶר וְדַעְתּוֹ שֶׁיִּהְיֶה הַתְּנַאי בָּטֵל וְהַנֵּדֶר קַיָּם, דִּפְשִׁיטָא שֶׁהַנֵּדֶר קַיָּם. וּמִשְׁפְּטֵי הַשְּׁבוּעוֹת וְהַנְּדָרִים שָׁוִין לְדִין זֶה. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב:

משנה ב

נִדְרֵי הֲבַאי. גְּזֵמָא וּשְׁפַת יֶתֶר, וְהוּא בְּעַצְמוֹ יוֹדֵעַ שֶׁלֹּא הָיָה כָּךְ:

קוֹנָם אִם לֹא רָאִיתִי. קוֹנָם עָלַי כִּכָּר זֶה אִם לֹא רָאִיתִי וְכוּ':

נִדְרֵי שְׁגָגוֹת. אָמַר קוֹנָם עָלַי כִּכָּר זֶה:

אִם אָכַלְתִּי אִם שָׁתִיתִי וְנִזְכַּר שֶׁאָכַל וְשָׁתָה. וּבִשְׁעַת הַנֵּדֶר הָיָה סָבוּר שֶׁלֹּא אָכַל וְלֹא שָׁתָה, לֹא הָוֵי נֵדֶר:

קוֹנָם שֶׁאֵינִי אוֹכֵל לָךְ וְאֵינִי שׁוֹתֶה, וְשָׁכַח וְאָכַל וְשָׁתָה. דִּבְשָׁעָה שֶׁהַנֵּדֶר חָל שֶׁהוּא בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה וְהַשְּׁתִיָּה שָׁכַח אֶת הַנֵּדֶר, מָתֹר, דְּיָלְפִינַן מִשְּׁבוּעָה דִּכְתִיב (ויקרא ה) הָאָדָם בִּשְׁבוּעָה, דְּבָעִינַן שֶׁיִּהְיֶה אָדָם בְּשָׁעָה שֶׁהַשְּׁבוּעָה חָלָה עָלָיו, כְּלוֹמַר שֶׁיִּהְיֶה זָכוּר מִן הַשְּׁבוּעָה, וְהוּא הַדִּין בְּנֵדֶר:

קוֹנָם אִשְׁתִּי נֶהֱנֵית לִי שֶׁגָּנְבָה אֶת כִּיסִי. הֵינוּ נִדְרֵי שְׁגָגוֹת, דְּכֵיוָן שֶׁנּוֹדַע שֶׁלֹּא גָּנְבָה לוֹ, נִמְצָא שֶׁלֹּא הָיָה נֵדֶר:

אֵלּוּ וַאֲלוּ מֻתָּרִין. דְּנֵדֶר שֶׁהַתֵּר מִקְצָתוֹ הַתֵּר כֻּלּוֹ, דְּאֵינוֹ רוֹצֶה שֶׁיְּחוּל נִדְרוֹ אֶלָּא כְּעֵין שֶׁנָּדַר אוֹתוֹ, וְכֵיוָן שֶׁמִּקְצָתוֹ הָיָה שׁוֹגֵג נִתְבַּטֵּל כֻּלּוֹ:

משנה ג

נִדְרֵי אֳנָסִין. דְּמַעְקְרָא לֹא הָיָה בְּדַעְתּוֹ שֶׁיְּחוּל הַנֵּדֶר אִם יְעַכְּבֶנּוּ אֹנֶס, וּבִכְהַאי גַּוְנָא שֶׁהַדְּבָרִים מוֹכִיחִים, דְּבָרִים שֶׁבַּלֵּב הָווּ דְּבָרִים:

משנה ד

לָהֳרָגִין. לִסְטִים שֶׁהוֹרְגִין הָאָדָם וְנוֹטְלִין אֶת מָמוֹנוֹ:

וְלָחֳרָמִין. גַּזְלָנִים שֶׁאֵינָם הוֹרְגִים. וְלֹא זוֹ אַף זוֹ קָתָנֵי:

וְלַמּוֹכְסִין. בְּמוֹכֵס הָעוֹמֵד מֵאֵלָיו. אֲבָל מוֹכֵס שֶׁהֶעֱמִידוֹ הַמֶּלֶךְ, בֵּין מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל בֵּין מֶלֶךְ נָכְרִי, וְלוֹקֵחַ דָּבָר קָצוּב בְּחֹק הַמַּלְכוּת, דִּינָא דְמַלְכוּתָא דִינָא וְאָסוּר לִבְרֹחַ מִן הַמֶּכֶס, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁאָסוּר לִדֹּר וְלִשָּׁבַע לוֹ לַשֶּׁקֶר:

שֶׁהֵן שֶׁל תְּרוּמָה. אַף עַל פִּי שֶׁהוֹרְגִין וְגוֹזְלִין, אֵין אוֹכְלִין דָּבָר הָאָסוּר. אִי נַמִי, תְּרוּמָה לֹא חֲשִׁיבָא לְהוּ, מִתּוֹךְ שֶׁאֵינָהּ נֶאֱכֶלֶת אֶלָּא לְכֹהֲנִים טְהוֹרִים נִמְכֶּרֶת בְּזוֹל הַרְבֵּה:

לֹא יִפְתַּח לוֹ בְנֶדֶר. אִם לֹא שָׁאַל מִמֶּנּוּ הָאֲנָס שֶׁיִּדֹּר לֹא יַתְחִיל הוּא בַּנֶּדֶר:

בְּמַה שֶׁהוּא מַדִּירוֹ. אִם שָׁאַל מִמֶּנּוּ הָאֲנָס לִדֹּר לֹא יִדֹּר לוֹ אֶלָּא בְּמַה שֶׁשָּׁאַל בִּלְבַד, וְלֹא יִדֹּר לוֹ בְּדָבָר אַחֵר. וְכָל הָנֵי אַרְבָּעָה נְדָרִים דְּתָנָא בְּמַתְנִיתִין, דִּין הַנְּדָרִים וְהַשְּׁבוּעוֹת שָׁוִים, וּמַה שֶּׁמָּתַר בְּנֶדֶר מָתַר בִּשְׁבוּעָה וְאֵין צְרִיכִים הַתָּרָה, חוּץ מִנִּדְרֵי זְרוּזִין בִּלְבַד שֶׁצְּרִיכִים הַתָּרָה מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים, לְפִיכָךְ הַשְּׁבוּעָה אֲסוּרָה בָּהֶם:

משנה ה

חֲרֵי נְטִיעוֹת הָאֵלּוּ קָרְבָּן אִם אֵינָן נִקְצָצוֹת. רָאָה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה וְיָרֵא שֶׁמָּא יִקָּצְצוּ נְטִיעוֹתָיו וְאָמַר חֲרֵי אֵלּוּ קָרְבָּן אִם אֵינָן נִקְצָצוֹת. אוֹ שֶׁרָאָה דְּלֵקָה נָפְלָה בָּעִיר וְיָרֵא עַל טַלִּיתוֹ שֶׁמָּא תִּשָּׂרֵף וְאָמַר חֲרֵי זוֹ קָרְבָּן אִם לֹא תִּשָּׂרֵף:

יֵשׁ לָהֶם פִּדְיוֹן. כִּשְׁאָר הֶקְדֵּשׁוֹת, וְיִפָּדוּ וְיִקְנֶה בִּדְמֵיהֶן קָרְבָּן. דְּכֵיוָן דְּלֹא אָמַר חֲרֵי הֵן עָלַי כְּקָרְבָּן, לְאוֹ לְמֵסְרִינְהוּ עֲלֵיהּ כְּקָרְבָּן אֹכֶן אֶלָּא שֶׁיִּהְיוּ לִקְנוֹת בִּדְמֵיהֶן קָרְבָּן:

אֵין לָהֶם פִּדְיוֹן. אֶלָּא הַמְּעוֹת נִתְפָּסִין בִּקְדֻשָּׁה וְהַנְּטִיעוֹת חוֹזְרוֹת לִהְיוֹת קְדוֹשׁוֹת, דְּכֵיוָן דְּאָמַר עַד שֶׁיִּקָּצְצוּ, הָכִי קָאָמַר, לִכְשֶׁאֶפְדֵּם יַחְזְרוּ וְיִקְדְּשׁוּ עַד שֶׁיִּקָּצְצוּ:

משנה ו

מֻתָּר בְּיוֹשְׁבֵי יַבָּשָׁה. שֶׁאֵין דַּרְכָּם לָרֶדֶת בַּיָּם:

בְּכָל יוֹשְׁבֵי יַבָּשָׁה. שֶׁסּוֹפָם לָרֶדֶת וְלֵישֵׁב בַּיַּבָּשָׁה:

לֹא כָאֵלּוּ הַהוֹלְכִים מֵעַכּוֹ לְיָפוֹ. אִית דְּמָפְרְשִׁי לַהּ הָכִי, הָא דְּתָנַן בָּרַיְשָׁא דְּמַתְנִיתִין הַנּוֹדֵר מִיּוֹרְדֵי הַיָּם מֻתָּר בְּיוֹשְׁבֵי יַבָּשָׁה, דְּמַשְׁמַע הָא בְּיוֹרְדֵי הַיָּם אָסוּר, לֹא כָאֵלּוּ שֶׁהוֹלְכִים מֵעַכּוֹ לְיָפוֹ, שֶׁהַנּוֹדֵר מִיּוֹרְדֵי הַיָּם אֵינוֹ אָסוּר בָּהֶם, דְּמִשּׁוּם דֶּרֶךְ מֵעֵט כָּזֶה לֹא מִקְרוּ יוֹרְדֵי הַיָּם. וְאִית דְּמָפְרְשִׁי, לֹא כָאֵלּוּ הַהוֹלְכִים מֵעַכּוֹ לְיָפוֹ בִּלְבַד, דְּבִכְלַל יוֹרְדֵי הַיָּם הֵם לֵאָסֵר וְגַם יוֹשְׁבֵי יַבָּשָׁה מִקְרוּ, אֶלָּא אַף בְּמִי שֶׁדַּרְכּוֹ לְפָרֵשׁ, לְפִי שֶׁסּוֹפוֹ לֵירֵד לַיַּבָּשָׁה:

משנה ז

מִי שֶׁהַחַמָּה רוֹאָה אוֹתוֹ. מִדִּלֹּא קָאָמַר מִן הָרוֹאִים:

משנה ח

אָסוּר בַּקֻּרְחִים וּבְבַעֲלֵי הַשִּׁיבוֹת. מִדִּלֹּא קָאָמַר בְּבַעֲלֵי הַשֵּׂעָר:

שֶׁאֵין נִקְרָאִים שְׁחוֹרֵי הָרֹאשׁ אֶלָּא אֲנָשִׁים. לְפִי שֶׁהָאֲנָשִׁים פְּעָמִים מְכַסִּים רֹאשָׁם וּפְעָמִים מְגַלִּים וּמִשַּׁחֲרוּת רֹאשָׁם נִכָּר שֶׁהֵם אֲנָשִׁים, אֲבָל נָשִׁים לְעוֹלָם הוֹלְכוֹת וְרֹאשָׁם מְכֻסֶּה. וְהַקְּטַנִּים בֵּין זְכָרִים בֵּין נְקֵבוֹת הוֹלְכִין בְּגִלּוּי הָרֹאשׁ וְאֵינָם נִכָּרִים בֵּין זָכָר לִנְקֵבָה, וּמִשּׁוּם הָכִי לֹא אִקְרוּ שְׁחוֹרֵי הָרֹאשׁ אֶלָּא הָאֲנָשִׁים הַגְּדוֹלִים:

משנה ט

מִן הַיְלוֹדִים. מַשְׁמַע שֶׁנּוֹלְדוּ כְּבָר:

מִן הַנּוֹלָדִים. מַשְׁמַע הָעֲתִידִין לְהִוָּלֵד:

מִן הַנּוֹלָדִים רַבִּי מֵאִיר מַתִּיר אַף בַּיְלוֹדִים. בַּגְּמָרָא מְפָרֵשׁ דְּחַסּוֹרֵי מִחַסְּרָא וְהָכִי קָתָנֵי, מִן הַנּוֹלָדִים אָסוּר בַּיְלוֹדִים, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר אַף הַנּוֹלָד מִן הַנּוֹלָדִים מֻתָּר בַּיְלוֹדִים, כִּי הֵיכִי דְּהַנּוֹלָד מִן הַיְלוֹדִים מֻתָּר בַּנּוֹלָדִים:

אֶלָּא מִמַּי שֶׁדַּרְכּוֹ לְהוֹלִיד. כְּגוֹן אָדָם וּבְהֵמָה, לַאֲפוֹקֵי עוֹפוֹת וְדָגִים שֶׁאֵין מוֹלִידִים אֶלָּא מְטִילִים בֵּיצִים:

משנה י

מַאוֹכְלֵי שׁוּם. אֶחָד מֵעֶשֶׂר תַּקָּנוֹת שֶׁתִּקֵּן עֶזְרָא שֶׁיִּהְיוּ אוֹכְלִים שׁוּם לֵילֵי שַׁבָּת, מִפְּנֵי שֶׁמַּרְבִּים הַזֶּרַע וְלֵיל שַׁבָּת הוּא זְמַן עוֹנָה שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים:

וּמֵהָתַר בַּכּוּתִים. שֶׁאֵינָן עוֹלִים לָרֶגֶל, וְאַף עַל גַּב דְּמִדְּאוֹרַיְתָא הוּא, מִפְּנֵי שֶׁהֵם שׁוֹנְאִים יְרוּשָׁלַיִם וּבָחֲרוּ לָהֶם הַר גְּרִיזִים:

משנה יא

מֵהָתַר בְּיִשְׂרָאֵל. שֶׁיָּצְאוּ מִכְּלַל בְּנֵי נֹחַ:

וְאָסוּר בְּעוֹבְדֵי כוֹכָבִים. וַאֲפִלּוּ בְּאוֹתָם שֶׁהֵם מִזֶּרַע אַבְרָהָם:

אָסוּר בְּיִשְׂרָאֵל. וְגֵרִים נַמִּי בִּכְלַל זֶרַע אַבְרָהָם נִינְהוּ, דִּכְתִיב (בראשית יז) כִּי אַב הֲמוֹן גּוֹיִם נְתַתִּיךָ:

וּמֵהָתַר בְּעוֹבְדֵי כוֹכָבִים. וַאֲפִלּוּ בְּאוֹתָם שֶׁהֵם מִזֶּרַע אַבְרָהָם, דְּלֹא אִקְרוּ זֶרַע אַבְרָהָם אֶלָּא בְּנֵי יַעֲקֹב בִּלְבַד, דִּכְתִיב (שם כא) כִּי בְיִצְחָק יִקָּרֵא לְךָ זָרַע, בְּיִצְחָק וְלֹא כָּל יִצְחָק:

שֶׁאֵינִי נֶהֱנֶה לְיִשְׂרָאֵל. מִשֶּׁל יִשְׂרָאֵל:

שֶׁאֵין יִשְׂרָאֵל נֶהֱנִים לִי. מִשֶּׁלִּי:

וּמוֹכֵר בְּיוֹתֵר, אִם שׁוֹמְעִין לוֹ. גְּרִסִינַן. כְּלוֹמַר יִמְכֹּר הַדָּבָר בְּיוֹתֵר מִכְּדֵי שְׁוִיוֹ אִם יִרְצֶה חֲבֵרוֹ לִשְׁמֹעַ לוֹ, וְלִקְנוֹת מִמֶּנּוּ הַחֵפֶץ בְּיוֹתֵר מִמַּה שֶּׁשָּׁוֶה:

לָעֲרֵלִים. דַּעְתּוֹ עַל מִי שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין בִּבְרִית מִילָה:

לַמּוּלִים. הַמַּאֲמִינִים בִּבְרִית מִילָה:

מֵתָה בְּעַרְלֵי יִשְׂרָאֵל. כְּגוֹן מִי שֶׁמֵּתוּ אֶחָיו מַחֲמַת מִילָה:
וְאָסוּר בְּמוּלֵי אֲמוֹת. כְּגוֹן עֲרֵבִי מָהוּל וְגִבְעוֹנִי מָהוּל:
שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה בְּרִיתוֹת. נֶאֱמְרוּ בְּפָרָשַׁת מִילָה שֶׁנֶּאֱמְרָה לְאַבְרָהָם:
שֶׁהִיא דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת. דִּכְתִיב (ויקרא יב) וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשַׂר עָרְלָתוֹ, וַאֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת:
שֶׁהִיא דּוֹחָה אֶת הַנְּגָעִים. דִּדְרָשִׁינַן יִמּוֹל, וַאֲפִלּוּ בִּמְקוֹם בַּהֶרֶת, וְאֵין כָּאן מִשּׁוּם קוֹצֵץ בַּהַרְתּוֹ שֶׁהוּא בְּלָאו דְּהִשָּׁמֶר בְּנֶגַע הַצָּרַעַת (דברים כד):

פרק ד

משנה א

אֵין בֵּין הַמַּדָּר. אֶלָּא דְּרִיסַת הָרֶגֶל. לַעֲבֹר דֶּרֶךְ אַרְצוֹ, אוֹ לְהַשְׁאִיל כֵּלִים שֶׁאֵין עוֹשִׂין בָּהֶם אֹכֶל נֶפֶשׁ, שְׁמַתְּרִין בַּמַּדָּר הֵימֶנּוּ מַאֲכָל, וַאֲסוּרִין בַּמַּדָּר הֵימֶנּוּ הֲנָאָה:
נָפָה וּכְבָרָה רֵחַיִם וְתַנּוּר. שֶׁמְּתַקְּנִים בָּהֶם אֹכֶל נֶפֶשׁ. וְכָל שֶׁכֵּן קְדֵרָה וְשַׁפּוּד שֶׁהַאֹכֶל עוֹמֵד בְּתוֹכוֹ. וּמַדָּר מַאֲכָל דִּתְנַן בְּמַתְנִיתִין, הוּא שֶׁיֹּאמַר לוֹ הֲנָאַת מַאֲכָלְךָ עָלַי קוֹנָם:
מְקוֹם שֶׁמַּשְׁכִּירִין כַּיּוֹצֵא בָּהֶם. דְּכֵינָן דְּדָרֶךְ לְהַשְׁכִּיר כַּיּוֹצֵא בָּזֶה וְהוּא מוֹחֵל לוֹ הַשְׁכָּרוּת, בְּאוֹתָם הַדְּמִים יָכוֹל לִקְנוֹת אֹכֶל נֶפֶשׁ, וְהוּא הִדִּירוֹ מֵהֲנָאָה הַמְּבִיאָה לִידֵי מַאֲכָל:

משנה ב

שׁוֹקֵל לוֹ שִׁקְלוֹ. מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל שֶׁחַיָּב כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל שָׁנָה לְצֹרֶךְ קָרְבָּנוֹת צִבּוּר. וְהַמַּדִּיר יָכוֹל לִשְׁקֹל בִּשְׁבִילוֹ, דִּמְצָוָה בְּעַלְמָא קָעָבִיד:
וּפוֹרֵעַ לוֹ חוֹבוֹ. אִית דְּמוֹקְמֵי לַהּ דַּוְקָא בְּחוֹב שֶׁהִתְנָה לוֹוֶה עִם הַמַּלְוֶה שֶׁלֹּא יִפָּרַע אֶלָּא לְכַשֶּׁיִּרְצֶה וְלֹא יוּכַל הַמַּלְוֶה לְלָחְצוֹ, וְהַשְׁתָּא לֹא אַהֲנֵי לֵיהּ מִידֵי בְּמַה שֶׁפּוֹרֵעַ חוֹבוֹ. וְאִית דְּמוֹקְמֵי לַהּ בְּכָל חוֹב שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא מוֹנֵעַ אֶת בַּעַל חוֹבוֹ שֶׁלֹּא יִתְבָּעֶנּוּ, וּמְנִיעַת תְּבִיעָה אֵינָהּ בִּכְלַל הֲנָאָה:
וּמַחֲזִיר לוֹ אֲבֵדָתוֹ. בֵּין שֶׁהָיוּ נִכְסֵי מַחֲזִיר אֲסוּרִים עַל בַּעַל אֲבֵדָה, בֵּין שֶׁהָיוּ נִכְסֵי בַּעַל אֲבֵדָה אֲסוּרִים עַל הַמַּחֲזִיר, מִשּׁוּם דְּמִצְוָה קָעָבִיד:
וּבִמְקוֹם שֶׁנּוֹטְלִין עָלֶיהָ שָׂכָר תִּפֹּל הֲנָאָה לַהֶקְדֵּשׁ. כְּשֶׁשְּׁנֵיהֶם מַדִּירִים הֲנָאָה זֶה מִזֶּה, אִם הוּא נוֹטֵל שָׂכָר נִמְצָא נֶהֱנֶה, וְאִם אֵינוֹ נוֹטֵל שָׂכָר נִמְצָא מַהֲנֶה, לְפִיכָךְ תִּפֹּל הֲנָאָה לַהֶקְדֵּשׁ. וְלֹא אָמְרִינַן יוֹלִיךְ הֲנָאָה לְיַם הַמֶּלַח, לְפִי שֶׁאָסַר עָלָיו הֲנָאָתוֹ כְּהֶקְדֵּשׁ, הִלְכָּךְ כָּל הֲנָאָה הַבָּאָה לְיָדוֹ מִמֶּנּוּ הֶקְדֵּשׁ הִיא:

משנה ג

וְתוֹרֵם תְּרוּמָתוֹ וּמַעֲשְׂרוֹתָיו לְדַעְתּוֹ. כְּגוֹן שֶׁאָמַר כָּל הָרוֹצֶה לִתְרֹם יָבֹא וְיִתְרֹם. אֲבָל לֹא יֹאמַר לוֹ לִתְרֹם, שֶׁהֲרֵי עוֹשֶׂהוּ שְׁלִיחַ וַהֲנָאָה הִיא לוֹ שֶׁעוֹשֶׂה שְׁלִיחוּתוֹ:

וּמַקְרִיב לוֹ קִנֵּי זָבִין וְזָבוֹת. כֹּהֵן שֶׁהִדִּיר אֶת יִשְׂרָאֵל הֲנָאָה מִמֶּנּוּ, יָכוֹל לְהַקְרִיב קָרְבְּנוֹתָיו שֶׁמֵּבִיא עַל זָב וְזָבָה וְיוֹלֶדֶת:

וּמְלַמְּדוֹ מִדְרָשׁ. סִפְרָא וְסִפְרֵי, שֶׁהוּא מִדְרַשׁ הַפְּסוּקִים:

הֲלָכוֹת. הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי:

אַגָּדוֹת. דִּבְרֵי חֲכָמִים שֶׁהִסְמִיכוּם עַל הַפְּסוּקִים. וְטַעֲמָא דְּשָׁרֵי לְלַמְּדוֹ כָּל הָנֵי, שֶׁאֵין אָדָם רַשַּׁאי לִקַּח שָׂכָר כְּדֵי לְלַמֵּד אֶת חֲבֵרוֹ אֶת כָּל אֵלֶּה, וְאֵין כָּאן הֲנָאָה, דְּמִצְוָה קָעָבֵיד:

אֲבָל לֹא יְלַמְּדֶנּוּ מִקְרָא. שֶׁמֶּתֶר לִטֹּל שָׂכָר עַל לִמּוּד הַמִּקְרָא, שֶׁאֵינוֹ נוֹטֵל אֶלָּא שְׂכַר פְּסוּק טָעֳמִים לְנַגֵּן הַמִּקְרָאוֹת כְּהִלְכָתָן, וְלָאו דְּאוֹרַיְתָא הוּא וְשָׁרֵי לִטֹּל שָׂכָר עָלָיו, וְאִם אֵינוֹ נוֹטֵל נִמְצָא מְהַנֵּהוּ, וְאִם נוֹטֵל נִמְצָא נֶהֱנֶה. וְדָוְקָא בְּמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לִטֹּל שָׂכָר עַל הַמִּקְרָא, אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁאֵין נוֹטְלִין שָׂכָר עַל הַמִּקְרָא אַף הַמִּקְרָא שָׁרֵי לְלַמְּדוֹ:

אֲבָל מְלַמֵּד הוּא אֶת בָּנָיו. וְאַף עַל גַּב דְּמִצְוָה עַל הָאָב לְלַמֵּד אֶת בְּנוֹ וְזֶה מוֹצִיאוֹ מִידֵי חוֹבָתוֹ, לֹא מִקְרֵי הֲנָאָה, דְּמִצְוֹת לָאו לֶהֱנוֹת נִתְּנוּ. וְגַם אֶפְשָׁר שֶׁהָיָה מוֹצֵא אַחֵר שֶׁהָיָה מְלַמֵּדוֹ חִנָּם:

וְלֹא יָזוּז אֶת בְּהֶמְתּוֹ. דְּנִיחָא לֵיהּ בְּפִטּוּמָהּ וְקָא מְהַנֵּי לֵיהּ:

טְמֵאָה נַפְשָׁהּ וְגוּפָהּ לַשָּׁמַיִם. דְּלִמְלֹאכָה קָיְמָא וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ עַל פִּטּוּמָהּ:

שֶׁאִם יִרְצֶה מוֹכְרָהּ לְעוֹבֵד כּוֹכָבִים. לַאֲכִילָה וְנוֹטֵל דָּמִים יְתֵרִים בִּשְׁבִיל פִּטּוּמָהּ:

משנה ד

עוֹמֵד אֲבָל לֹא יוֹשֵׁב. מַתְנִיתִין אֵירֵי כְּשֶׁנִּכְנְסֵי הַמְבַקֵּר אֲסוּרִים עַל הַחוֹלֶה, וּבְמָקוֹם שֶׁנּוֹטְלִין שָׂכָר עַל הַיְשִׁיבָה עִם הַחוֹלֶה, שֶׁאִם יוֹשֵׁב עִמּוֹ וְאֵינוֹ נוֹטֵל שְׂכָרוֹ הַנָּהוּג הֲרֵי מְהַנֵּהוּ. אֲבָל עָמְדָה, זְמַן מֻעָט הוּא וְאֵין רְגִילִין לִטֹּל עָלֶיהָ שָׂכָר:

רָפוּאַת הַנָּפֶשׁ. רְפוּאַת גּוּפוֹ:

רָפוּאַת מָמוֹן. רְפוּאַת בְּהֶמְתּוֹ. לְפִי שֶׁחַיָּב אָדָם לְרַפְּאוֹת אֶת חֲבֵרוֹ כְּשֶׁחָלָה, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כב) וְהָשֵׁבֹתוֹ לוֹ, לְרַבּוֹת אֲבֵדַת גּוּפוֹ, וּמִצְוָה קָעָבֵיד, לְפִיכָךְ אַף עַל פִּי שֶׁהִדִּירוֹ הֲנָאָה מִמֶּנּוּ מְרַפְּאוֹ בְּיָדָיו כְּשֶׁחָלָה בְּגוּפוֹ. וְאִם חָלְתָה בְּהֶמְתּוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לְרַפְּאָהּ בְּיָדַיִם מִפְּנֵי שֶׁמְּהַנֵּהוּ, אֲבָל אוֹמֵר לוֹ סַם פְּלוֹנִי יָפֶה לָהּ, סַם פְּלוֹנִי רַע לָהּ:

אֲבָל לֹא בְקַטָּנָה. מִפְּנֵי שֶׁמְּהַנֵּהוּ כְּשֶׁמַּגְבִּיהַּ עָלֶיהָ אֶת הַמַּיִם:

אֲבָל לֹא בִימוֹת הַגְּשָׁמִים. מִפְּנֵי שֶׁמְּחַמְּמוֹ. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

אֲבָל לֹא מִן הַתַּמְחוּי. לֹא יֹאכַל עִמּוֹ בִּכְלִי אֶחָד, שֶׁמָּא יַנִּיחַ מִלֶּאֱכֹל מָנָה יָפָה שֶׁבּוֹ כְּדֵי שֶׁיֹּאכַל זֶה הַמֻּדָּר הֲנָאָה מִמֶּנּוּ, אוֹ שֶׁמָּא יְקָרֵב לְפָנָיו חֲתִיכָה שֶׁיֹּאכַל, וְנִמְצָא מְהַנֵּהוּ:

אֲבָל אוֹכֵל הוּא [עִמּוֹ] **מִן הַתַּמְחוּי הַחוֹזֵר.** לְבַעַל הַבַּיִת. רְאוּבֵן אוֹכֵל בְּקִעָרָה שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁכְּשֶׁיַּחֲזִירֶנָּה לְבַעַל הַבַּיִת יַחֲזֹר בַּעַל הַבַּיִת וְיִשְׁלְחֶנָּה לְשִׁמְעוֹן שֶׁמֻּדָּר הֲנָאָה מִמֶּנּוּ, וְלֹא חָיְשִׁינַן שֶׁמָּא יְשַׂיֵּר בַּקִּעָרָה כְּדֵי שֶׁיֹּאכַל מִמֶּנָּה שִׁמְעוֹן וְנִמְצָא מְהַנֵּהוּ:

הָאֲבוּס שֶׁלִּפְנֵי הַפּוֹעֲלִים. כְּלֵי גָּדוֹל שֶׁמְּמַלְּאִים אוֹתוֹ וְאוֹכְלִים בּוֹ כָּל הַפּוֹעֲלִים בְּיַחַד:

לֹא יַעֲשֶׂה עִמּוֹ בְּאֻמָּן. לֹא יְקַצֵּר עִמּוֹ בְּאוֹתָהּ שׁוּרָה שֶׁהוּא קוֹצֵר, שֶׁגּוֹרֵם לוֹ שֶׁמְּמַהֵר לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתּוֹ כְּשֶׁמּוֹצֵא הַמָּקוֹם פָּנוּי, וְנִמְצָא מְהַנֵּהוּ. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי מֵאִיר:

משנה ה

מִן הַנּוֹטוֹת. פֵּרוֹת תְּלוּיִין הַנּוֹטִין חוּץ מִן הַפֶּרְדֵּס:

וּבַשְּׁבִיעִית לֹא יֵרֵד לְתוֹךְ שָׂדֵהוּ. אַף עַל גַּב דְּפֵרוֹת שְׁבִיעִית רַחְמָנָא אַפְקְרִינְהוּ, גּוּף הַקַּרְקַע לֹא אַפְקַר רַחְמָנָא, וְחָיְשִׁינַן שֶׁמָּא בְּשָׁעָה שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל מִן הַפֵּרוֹת יִשְׁהֶה בַּשָּׂדֶה וְיִתְעַכֵּב שָׁם וְיֵהָנֶה מִגּוּף הַקַּרְקַע שֶׁאֵינוֹ הֶפְקֵר:

משנה ו

הַמֻּדָּר הֲנָאָה מֵחֲבֵרוֹ לֹא יַשְׁאִילֶנּוּ. גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִשְׁאַל מִמֶּנּוּ, וְהוּא אָסַר הֲנָאַת אוֹתוֹ פְּלוֹנִי עָלָיו. וְכֵן לֹא יַלְוֶנּוּ, גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִלְוֶה מִמֶּנּוּ:

וְלֹא יִמְכֹּר לוֹ. בְּפָחוֹת מִשָּׁוְיוֹ, גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִקַּח מִמֶּנּוּ נְמִי בְּפָחוֹת מִשָּׁוְיוֹ וְנִמְצָא נֶהֱנֶה:

אִם הָיָה דַּרְכּוֹ לַחֲרֹשׁ הוּא אָסוּר. דְּלֹא אִכְּוַן אֶלָּא שֶׁלֹּא יַחֲרֹשׁ הוּא עַצְמוֹ כְּמוֹ שֶׁהָיָה רָגִיל, אֲבָל אֲחֵרִים יַחְרְשׁוּ:

וְאִם אֵין דַּרְכּוֹ לַחֲרֹשׁ. דַּעְתּוֹ הָיָה שֶׁלֹּא יַחְרְשׁוּ בָּהּ לֹא הוּא וְלֹא אֲחֵרִים:

משנה ז

וְאֵין לוֹ מַה יֹּאכַל. אוֹרְחָא דְּמִלְּתָא נָקֵט, וְהוּא הַדִּין אֲפִלּוּ יֵשׁ לוֹ מַה יֹּאכַל:

וּבָא זֶה וְנוֹטֵל מִזֶּה. אִם יִרְצֶה לִתֵּן לוֹ, וְאֵינוֹ עוֹבֵר עַל נִדְרוֹ. אֲבָל אֵינוֹ יָכוֹל לְכוֹפוֹ לְשַׁלֵּם לוֹ, דְּהָא לֹא אָמַר לוֹ תֵּן לוֹ וַאֲנִי אֶפְרַע. וְאִם אָמַר לוֹ כֵּן, אָסוּר, דְּהָא שָׁלִיחַ שַׁוְּיֵהּ:

משנה ח

וְרַבִּי יוֹסֵי אוֹסֵר. דְּכֵיוָן שֶׁאֵין שָׁם אַחֵר שֶׁיָּכוֹל לִזְכוֹת אֶלָּא הוּא, הֲוֵי כְּמַתָּנָה. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי. וְדַוְקָא בְּאֵין לוֹ מַה יֹּאכַל הוּא דְּשָׁרוּ רַבָּנָן, אֲבָל בֶּאֱינִישׁ אַחֲרִינָא לֹא:

פרק ה

משנה א

הַשָּׁתְפִין. שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד מֵהֶם בַּיִת בֶּחָצֵר, וְהֶחָצֵר שֶׁלְּפָנֵי הַבָּתִּים שְׁנֵיהֶם שֻׁתְּפִין בָּהּ. וּבְזֶמַן שֶׁיֵּשׁ בֶּחָצֵר דַּיִן חֲלֻקָּה, וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה לְכָל בַּיִת וּבַיִת אַרְבַּע אַמּוֹת בֶּחָצֵר לִפְנֵי הַבַּיִת וְיִשָּׁאֵר עוֹד מִן הֶחָצֵר אַרְבַּע אַמּוֹת לָזֶה וְאַרְבַּע אַמּוֹת לָזֶה, בְּהָא מוֹדוּ כֻּלֵּי עָלְמָא דִּשְׁנֵיהֶם אֲסוּרִים לִכָּנֵס בֶּחָצֵר עַד שֶׁיַּחֲלְקוּ, הוֹאִיל וְיֵשׁ בָּהּ דַּיִן חֲלֻקָּה. וְלֹא אַפְלִיגוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבָּנָן אֶלָּא בֶּחָצֵר שֶׁאֵין בָּהּ דַּיִן חֲלֻקָּה, רַבָּנָן אָמְרֵי כָּל אֶחָד מֵהֶם בְּשֶׁל חֲבֵרוֹ הוּא נִכְנָס, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב סָבַר יֵשׁ בְּרֵרָה וְהַאי בְּדִידֵיהּ קָאָזֵיל וְהַאי בְּדִידֵיהּ קָאָזֵיל:

וּשְׁנֵיהֶם אֲסוּרִים לְהַעֲמִיד שָׁם רַחַיִם וְכוּ'. וּמוֹדֶה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב בְּכָל הָנֵי דְּשֻׁתְּפִים מְעַכְּבִים זֶה עַל זֶה, דְּלֹא שַׁיְּךְ לְהַתִּיר מִטַּעַם בְּרֵרָה, דְּכֵיוָן דִּבְיָדוֹ לְעַכֵּב עָלָיו וְאֵינוֹ מְעַכֵּב נִמְצָא מְהַנֶּהוּ:

וְכוֹפִין אֶת הַנּוֹדֵר לִמְכֹּר אֶת חֶלְקוֹ. דְּחִישִׁינַן מֵאַחַר שֶׁרוֹאֶה אֶת חֲבֵרוֹ נִכְנָס יִשְׁכַּח וְיִכָּנֵס גַּם הוּא. אֲבָל כְּשֶׁשְּׁנֵיהֶם אֲסוּרִים לֹא חִישִׁינַן. וְדַוְקָא כְּשֶׁנִּדַּר מֵעַצְמוֹ שֶׁלֹּא יֶהֱנֶה בְּשֶׁל חֲבֵרוֹ הוּא דְּכוֹפִין אוֹתוֹ לִמְכֹּר חֶלְקוֹ, אֲבָל אִם חֲבֵרוֹ הִדִּירוֹ שֶׁלֹּא יֶהֱנֶה מִמֶּנּוּ, אָנוּס הוּא וְאֵין כּוֹפִין אוֹתוֹ לִמְכֹּר, דְּמַאי אִית לֵיהּ לְמֶעְבַּד, וְאִם אָמַרְתְּ כֵּן כָּל שֶׁתַּף יַדִּיר אֶת חֲבֵרוֹ שֶׁלֹּא יֶהֱנֶה מִמֶּנּוּ כְּדֵי שֶׁיְּכוֹפוּ אוֹתוֹ לִמְכֹּר לוֹ חֶלְקוֹ:

משנה ב

הָיָה אֶחָד מִן הַשּׁוּק וְכוּ'. לְהוֹדִיעֲךָ כֹּחוֹ דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב נָקֵט לַהּ, דַּאֲפִלּוּ אֶחָד מִן הַשּׁוּק שֶׁאֵין לוֹ חֵלֶק בֶּחָצֵר שָׁרֵי לֵיהּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב לִכָּנֵס מִטַּעַם בְּרֵרָה. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב:

משנה ג

הַמַּדִּר הֲנָאָה מֵחֲבֵרוֹ וְיֵשׁ לוֹ מֶרְחָץ וּבֵית הַבַּד וְכוּ'. רְאוּבֵן שֶׁנֶּאֱסַר עָלָיו לֶהֱנוֹת בְּנִכְסֵי שִׁמְעוֹן וְיֵשׁ לְשִׁמְעוֹן בָּעִיר מֶרְחָץ וּבֵית הַבַּד שֶׁהִשְׂכִּירָן לַאֲחֵרִים, וּבָא רְאוּבֵן לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן, רוֹאִים אִם נִשְׁאָר לְשִׁמְעוֹן מָקוֹם בְּזֶה הַמֶּרְחָץ וּבֵית הַבַּד שֶׁלֹּא הִשְׂכִּירוֹ, כְּגוֹן בּוֹר בְּבֵית הַמֶּרְחָץ וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה, אָסוּר לִרְאוּבֵן לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם. וְאִם לָאו, מֻתָּר:

וּמֵת אוֹ שֶׁמְּכָרָם לְאַחֵר מֻתָּר. דְּכֵיוָן שֶׁאָמַר בֵּיתְךָ שָׁדְךָ, לֹא נִתְכַּוֵּן אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁהֵם שֶׁלּוֹ. אֲבָל אִם אָמַר בַּיִת זֶה אוֹ שָׂדֶה זוֹ, אֲסָרָם עָלָיו לְעוֹלָם:

משנה ד

הֲרֵינִי עָלֶיךָ חֵרֶם. הֲנָאָתִי תִּהְיֶה אֲסוּרָה עָלֶיךָ בְּחֵרֶם שֶׁלֹּא תּוּכַל לֵהָנוֹת מִמֶּנִּי:

הַמַּדִּר אָסוּר. אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא עָנָה אָמֵן. שֶׁאָדָם יָכוֹל לֶאֱסֹר עַל חֲבֵרוֹ שֶׁלֹּא יֶהֱנֶה מִמֶּנּוּ:

הֲרֵי אַתְּ עָלַי חֵרֶם. שֶׁאָסַר עַל עַצְמוֹ כָּל הֲנָאָה שֶׁתָּבֹא לוֹ מֵחֲבֵרוֹ, הַנּוֹדֵר אָסוּר:
בְּדָבָר שֶׁל עוֹלֵי בָבֶל. כְּגוֹן בּוֹר שֶׁל עוֹלֵי רְגָלִים שֶׁהָיוּ עוֹלִים מִבָּבֶל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֶרֶגֶל, וְהָיָה אוֹתוֹ הַבּוֹר בְּאֶמְצַע הַדֶּרֶךְ וְיָדָן שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל שָׁוָה בּוֹ, וַהֲוֵי כְּהֶפְקֵר, וְלֹא כְּדָבָר שֶׁהוּא שֶׁל שֶׁתָּפִים:

משנה ה

הָרְחָבָה. הַשְּׁוָקִין שֶׁבָּעִיר:
וְהַתֵּבָה. שֶׁמַּנִּיחִין בָּהּ סְפָרִים:
וְהַסְּפָרִים. שֶׁקּוֹנִים בְּנֵי הָעִיר לִלְמֹד בָּהֶם:
וְהַכּוֹתֵב חֶלְקוֹ לַנָּשִׂיא. מְפֹרָשׁ בַּגְּמָרָא דְּהָכִי קָתָנֵי, וּמַה תַּקָּנָתָן, יִכְתְּבוּ חֶלְקָן לַנָּשִׂיא, כְּלוֹמַר אֲלוּ שֶׁנִּדְרוּ הֲנָאָה זֶה מִזֶּה וַאֲסוּרִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּרְחוֹבָהּ שֶׁל עִיר וּבַתֵּבָה וּבַסְּפָרִים, יִכְתֹּב כָּל אֶחָד מֵהֶם חֶלְקוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בָּרְחָבָה וּבַתֵּבָה וּבַסְּפָרִים לַנָּשִׂיא, וְאַחַר כָּךְ יוּכַל כָּל אֶחָד מֵהֶם לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם, שֶׁבְּמָמוֹן שֶׁל נָשִׂיא הֵם מִשְׁתַּמְּשִׁים וְאֵין אֶחָד מֵהֶם נֶהֱנֶה מִשֶּׁל חֲבֵרוֹ:
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר. אִם יִרְצוּ יִכְתְּבוּ חֶלְקָם לְהֶדְיוֹט, אֶלָּא שֶׁאִם כָּתְבוּ לַנָּשִׂיא אֵין צָרִיךְ לְזַכּוֹת לוֹ עַל יְדֵי אַחֵר, דְּמִשּׁוּם חֲשִׁיבוּתוֹ שֶׁל נָשִׂיא קוֹנֶה אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא זָכָה לוֹ עַל יְדֵי אַחֵר, וּבַהֶדְיוֹט לֹא קָנָה עַד שֶׁיְּזַכֶּה לוֹ עַל יְדֵי אַחֵר:
אַנְשֵׁי גָלִיל אֵין צְרִיכִין לְזַכּוֹת. אַנְשֵׁי גָּלִיל קַנְטְרָנִים הָיוּ וּבְכַעֲסָן הָיוּ נוֹדְרִים הֲנָאָה זֶה מִזֶּה, עָמְדוּ אֲבוֹתֵיהֶן וְכָתְבוּ חֶלְקֵיהֶן לַנָּשִׂיא, שֶׁאִם בָּנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם יִדְּרוּ הֲנָאָה זֶה מִזֶּה לֹא יִהְיוּ אֲסוּרִים בָּרְחָבָה שֶׁל עִיר אוֹ בַּתֵּבָה אוֹ בַּסְּפָרִים, דְּמִמּוֹן נָשִׂיא הֵם:

משנה ו

מַעֲשֶׂה בְּבֵית חוֹרוֹן וְכוּ'. בַּגְּמָרָא מְפֹרָשׁ דְּמַתְנִיתִין חַסּוֹרֵי מִחַסְּרָא וְהָכִי קָתָנֵי, וְאִם הוֹכִיחַ סוֹפוֹ עַל תְּחִלָּתוֹ אָסוּר, וּמַעֲשֶׂה נַמִּי בְּבֵית חוֹרוֹן בְּאֶחָד שֶׁהוֹכִיחַ סוֹפוֹ עַל תְּחִלָּתוֹ וְכוּ':
וְאֵינָן לְפָנֶיךָ אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיָּבֹא אַבָּא וְיֹאכַל. אַלְמָא לֹא נְתָנָם אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיָּבֹא אָבִיו וְיֹאכַל, וְאָסוּר. אֲבָל אִם אָמַר הֲרֵי הֵן לְפָנֶיךָ וְאִם רְצוֹנְךָ יָבֹא אַבָּא וְיֹאכַל, מֻתָּר. וְאִם סְעוּדָתוֹ מוֹכַחַת עָלָיו, שֶׁהִרְבָּה בַּסְּעוּדָה יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁהָיָה צָרִיךְ וְנִכָּרִין הַדְּבָרִים שֶׁבִּשְׁבִיל אָבִיו עָשָׂה כְּדֵי שֶׁיָּבֹא וְיֹאכַל, אָסוּר:

פרק ו

משנה א

הַנּוֹדֵר מִן הַמְבֻשָּׁל. שֶׁאָמַר קוֹנָם מְבֻשָּׁל עָלַי:

מֵתֵר בַּצָּלִי וּבַשָּׁלוּק. כָּל שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל יוֹתֵר מִבִּשּׁוּלוֹ הָרָאוּי נִקְרָא שָׁלוּק:
מַעֲשֵׂה קְדֵרָה רַךְ. שֶׁנֶּאֱכָל עִם הַפַּת:
עָבֶה. שֶׁנֶּאֱכָל בְּלֹא פַּת:
בֵּיצַת טָרָמִיטָא. מְבֻשֶּׁלֶת בְּמַיִם חַמִּים וּמְשַׁמְּרִים אוֹתָהּ שֶׁלֹּא תִּקָּפֵא:
וּבְדַלַּעַת הָרְמוּצָה. דְּלַעַת שֶׁטּוֹמְנִים אוֹתָהּ בָּרֶמֶץ, הוּא אֵפֶר חַם, וּמִתְמַתֵּק בְּכָךְ:

משנה ב

מִמַּעֲשֵׂה רִתְחָתָה. אֹכֶל עָשׂוּי מִקֶּמַח שֶׁהֶרְתִּיחַ בַּקְּדֵרָה. וּכְלָלָא דְּמִלְּתָא, בִּנְדָרִים הַלֵּךְ אַחַר לְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם לְפִי הַזְּמַן וְהַמָּקוֹם, וְאִי אֵיכָא דּוּכְתָּא דְּקָרוּ לְצָלִי מְבֻשָּׁל וְלִמְבֻשָּׁל צָלִי, הַנּוֹדֵר מִן הַמְבֻשָּׁל אָסוּר בְּצָלִי, וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. וְאִי רַבָּא קָרֵי לֵיהּ הָכִי וּמְעוּטָא קָרֵי לֵיהּ הָכִי, לֹא אָמְרִינַן זִיל בָּתַר רַבָּא, אֶלָּא הָוֵי סְפֵק נְדָרִים, וְכָל סְפֵק נְדָרִים לְהַחְמִיר:

משנה ג

אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא מִן הַכָּבוּשׁ שֶׁל יָרָק. דִּסְתָם כָּבוּשׁ שֶׁל יָרָק הוּא:
כָּבוּשׁ שֶׁאֵינִי טוֹעֵם. מַשְׁמַע כָּל מִינֵי כָּבוּשׁ. וְכֵן שָׁלוּק, צָלוּי, מָלִיחַ, בְּלֹא הֵ"א, מַשְׁמַע כָּל מִינִים שֶׁל שָׁלוּק, וְשֶׁל צָלוּי וְשֶׁל מָלִיחַ:

משנה ד

דָּג דָּגִים שֶׁאֵינִי טוֹעֵם. לֹא דָּג וְלֹא דָּגִים וְהַכֹּל בַּמַּשְׁמָע:
טְפֵלִין. מִבְּלִי מֶלַח:
בְּטָרִית טְרוּפָה. דָּג שֶׁחוֹתְכִים אוֹתוֹ חֲתִיכוֹת חֲתִיכוֹת וּמוֹכְרִים אוֹתוֹ, וְיֵשׁ לוֹ שֵׁם בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְאֵינוֹ בִּכְלַל דָּג וְדָגִים:
צִיר. מַיִם הַיּוֹצְאִים מִן הַדָּגִים הַמְּלוּחִים:
וּמֶרִיס. שֶׁמִּן הַיּוֹצֵא מִדָּגִים מְלוּחִים:
צַחֲנָה. תַּעֲרֹבֶת מִינֵי דָּגִים טְרוּפִים נִקְרָאִים צַחֲנָה. וְדַגְמָתוֹ בְּמַסֶּכֶת עֲבוֹדָה זָרָה [דף מ.] הַהִיא אַרְבָּא דְּצַחֲנָתָא:
וּמֶתֶר בְּצִיר וּבְמֶרִיס. הוֹאִיל וְאֵין עִקַּר מַמְשׁוּת הַדָּג מֻבְלָע בָּהֶם:
הַנּוֹדֵר מִטָּרִית טְרוּפָה אָסוּר בְּצִיר וּבְמֶרִיס. דְּכֵיוָן דְּהִזְכִּיר טְרוּפָה, מִכָּל דָּבָר שֶׁמְּעֹרָב בּוֹ מִין דָּג מַשְׁמַע:

משנה ה

קוּם. הוּא נַסְיוֹבֵי דַּחֲלְבָא, מַיִם הַיּוֹצְאִים מִן הַגְּבִינָה:
אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר כּוּ' בֵּין מְלוּחָה בֵּין טְפֵלָה. דְּלֹא תֵּימָא הַגְּבִינָה הַמְיֻחֶדֶת שֶׁבַּגְּבִינָה מַשְׁמַע וְאֵין דֶּרֶךְ לְאָכְלָהּ בְּלֹא מֶלַח. וַהֲלָכָה כְּאַבָּא שָׁאוּל:

משנה ו

מֻתָּר בְּרֹטֶב וּבַקִּפָּה. רֹטֶב הַנַּקְפֶּה בְּשׁוּלֵי הַקְּדֵרָה נִקְרָא קִפָּה:

רַבִּי יְהוּדָה אוֹסֵר. הוֹאִיל וְיֵשׁ בּוֹ טַעַם בָּשָׂר. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

אֵימָתַי בִּזְמַן שֶׁאָמַר בָּשָׂר זֶה עָלַי. דְּכֵיוָן שֶׁאָמַר בָּשָׂר זֶה, שִׁוָּיהּ עָלָיו חֲתִיכָה דְּאִסּוּרָא וְאָסוּר בְּטַעֲמוֹ. אֲבָל אִם אָמַר קוֹנָם בָּשָׂר עָלַי, לֹא אָסַר עַצְמוֹ אֶלָּא בְּדָבָר הַנִּקְרָא בָּשָׂר:

משנה ז

מֻתָּר בְּתַבְשִׁיל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ טַעַם יַיִן. כְּרַבָּנָן דְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה ח

סְתָנִיּוֹת. עֲנָבִים רָעִים הַנִּשְׁאָרִים בַּגְּפָנִים בִּימוֹת הַסְּתָו, וְאֵינָם רְאוּיִים לְיַיִן וְעוֹשִׂים מֵהֶם חֹמֶץ:

כָּל שֶׁשָּׁם תּוֹלְדָתוֹ קָרוּיָה עָלָיו. וְאַף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁתַּנָּה נִקְרָא עַל שֵׁם עִקָּרוֹ. כְּמוֹ, דְּבַשׁ תְּמָרִים, חֹמֶץ סְתָנִיּוֹת:

וַחֲכָמִים מַתִּירִין. אִיכָּא בֵּין תַּנָּא קַמָּא לַחֲכָמִים, דְּתַנָּא קַמָּא סָבַר הַנּוֹדֵר בְּסְתָנִיּוֹת מֻתָּר בַּחֹמֶץ הַיּוֹצֵא מֵהֶן וְאָסוּר בְּסְתָנִיּוֹת, וַחֲכָמִים מַתִּירִין בַּסְּתָנִיּוֹת עַצְמָן, דְּכֵיוָן דְּסְתָנִיּוֹת לָאו בְּנֵי אֲכִילָה נִינְהוּ, כִּי נָדַר מִסְתָּנִיּוֹת דַּעְתּוֹ עַל הַחֹמֶץ הַיּוֹצֵא מֵהֶן, לֹא עַל הַסְּתָנִיּוֹת עַצְמָן. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים. פֵּרוּשׁ אַחֵר, וַחֲכָמִים מַתִּירִין חֹמֶץ הַסְּתָנִיּוֹת כְּמוֹ דְּבַשׁ תְּמָרִים, דְּסְבִירָא לְהוּ לַחֲכָמִים דְּבֵין בִּדְבָרִים הָרְאוּיִים לַאֲכִילָה בֵּין שֶׁאֵינָן רְאוּיִין לַאֲכִילָה הָאוֹסֵר דָּבָר אֶחָד עַל עַצְמוֹ מֻתָּר בַּיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ:

משנה ט

קַקְפְּלוֹטוֹת. מִין מִמִּינֵי הַכַּרְתִּיִּים הַגְּדֵלִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל:

שָׁהוּא שֵׁם לָזֶה. הַבָּא לוֹמַר יַרְקוֹת שְׂדֵה צָרִיךְ לְחַבֵּר שֵׁם לְיֶרֶק וְלוֹמַר יַרְקוֹת שָׂדֶה. וְכֵן כֻּלָּם. אֲבָל בַּשְּׁבִיעִית לְפִי שֶׁאֵין יַרְקוֹת גִּנָּה מְצוּיִין, שֶׁאֵין גְּדֵלִין בְּלֹא עֲבוֹדָה, וְאוֹכְלִים יַרְקוֹת שָׂדֶה, לְפִיכָךְ יֶרֶק סְתָם בַּשְּׁבִיעִית הָוֵי יַרְקוֹת שָׂדֶה. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׁאָר שְׁנֵי הַשְּׁבוּעַ:

משנה י

אִסְפַּרְגּוֹס. מִין כְּרוּב הוּא, אֶלָּא שֶׁאֵין כְּרוּב נִקְרָא בְּשֵׁם אִסְפַּרְגּוֹס. פֵּרוּשׁ אַחֵר, אִסְפַּרְגּוֹס, הַמַּיִם שֶׁשָּׁלְקוּ בָּהֶם הַכְּרוּב:

מִן הַגְּרִיסִין אָסוּר בַּמִּקְפָּה. שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהֵם נְתוּנִים לְתוֹךְ הַמִּקְפָּה עֲדַיִן שֵׁם גְּרִיסִין עֲלֵיהֶם:

וְרַבִּי יוֹסֵי מַתִּיר. דְּקַסְבַר מִקְפָּה שֶׁל גְּרִיסִין מִקְרוֹ, גְּרִיסִין גְּרִידָא לֹא מִקְרוֹ:

מִקְפָּה. תַּבְשִׁיל עָב שֶׁל קִטְנִית אוֹ שֶׁל צִיקֵי קְדֵרָה:

הַנּוֹדֵר מִן הַמִּקְפָּה אָסוּר בְּשׁוּם. רְגִילִים הָיוּ לְתֵת שׁוּם בְּכָל מִקְפָּה כְּדֵי שֶׁיִּתֵּן טַעַם, וְהַשּׁוּם הוּא הַמִּקְפָּה:

אָסוּר בַּאֲשִׁישִׁין. פְּסֹלֶת שֶׁל עֲדָשִׁים. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי בִּתְלָתָא בָּבֵי דְּמַתְנִיתִין:

חֻמְצָה חִטִּים שֶׁאֵינִי טוֹעֵם. חִטָּה מַשְׁמַע פַּת אֲפוּיָה, חִטִּים מַשְׁמַע לָכוֹס:

פרק ז

משנה א

הַנּוֹדֵר מִן הַיָּרָק. לֹא מָצָאתִי אֶלָּא דְּלוּעִין. וְאִם מִין יָרָק הוּא אַמַּאי לֹא זְבִין לֵיהּ:

כֵּן הַדָּבָר. וּמִשָּׁם אֲנִי מֵבִיא רְאָיָה. שֶׁמָּא אוֹמֵר לֹא מָצָאתִי אֶלָּא קִטְנִית. וּמִדְּקָא אָתֵי לְהַמְלֵךְ עַל הַדְּלוּעִין אַלְמָא מִין יָרָק הוּא. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

משנה ב

אָסוּר בְּפוֹל הַמִּצְרִי יָבֵשׁ. דְּדָגָן כָּל מִידֵי דְּמִדְגַּן מַשְׁמַע, כָּל דָּבָר שֶׁעוֹשִׁין מִמֶּנּוּ כְּרִי, וְהָא נַמִּי מִדְּגַן הוּא:

הַנּוֹדֵר מִן הַדָּגָן אָסוּר בַּכֹּל. מִינֵי קִטְנִיּוֹת שֶׁעוֹשִׁין מֵהֶן כְּרִי. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי מֵאִיר:

משנה ג

בְּשֹׂק בִּירִיעָה וּבַחֲמִילָה. מִינֵי בְגָדִים גַּסִּים וְעָבִים בְּיוֹתֵר, וְאֵין בְּנֵי אָדָם רְגִילִים לְהִתְכַּסּוֹת בָּהֶם:

מֻתָּר בְּגִזֵּי צֶמֶר. שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן אֶלָּא לְבֶגֶד צֶמֶר:

הַכֹּל לְפִי הַנּוֹדֵר. לְפִי שְׁעַת הַנֶּדֶר. כֵּיוָן שֶׁנִּכְּר שֶׁמֵּחֲמַת כֹּבֶד מַשָּׂאוֹ נָדַר, מֻתָּר לְהִתְכַּסּוֹת. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה ד

הַנּוֹדֵר מִן הַבַּיִת. שֶׁלֹּא יִכָּנֵס לַבַּיִת. מֻתָּר לִכָּנֵס לָעֲלִיָּה, דְּלָאו בִּכְלַל בַּיִת הוּא:

משנה ה

דַּרְגָּשׁ. מִטָּה קְטַנָּה שֶׁנּוֹתְנִין אוֹתָהּ לִפְנֵי מִטָּה גְּדוֹלָה, וּמִמֶּנָּה עוֹלִין לַמִּטָּה הַגְּדוֹלָה:

לִתְחוּמָהּ שֶׁל עִיר. אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ סְבִיבוֹתֶיהָ:

עִבּוּרָהּ שֶׁל עִיר. הַבָּתִּים הַיּוֹצְאִים מִמֶּנָּה בְּתוֹךְ שִׁבְעִים אַמָּה וְשִׁירַיִם. כְּאִשָּׁה מְעֻבֶּרֶת שֶׁכְּרֵסָהּ בּוֹלֶטֶת לַחוּץ:

הָאֲגַף. [מְקוֹם] נְעִילַת הַדֶּלֶת. וְדַגְמָתוֹ, יָגִיפוּ הַדְּלָתוֹת, בְּסֵפֶר (עזרא) [נְחֶמְיָה ז] וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי מֵאִיר בְּכֻלָּהּ מַתְנִיתִין:

משנה ו

אֲסוּר בְּחִלּוּפֵיהֶן וּבְגִדּוּלֵיהֶן. אִם הֶחְלִיפָן לְכַתְּחִלָּה אָסוּר הַמַּחְלִיף בִּדְמֵיהֶן, דְּרַבָּנָן גָּזְרוּ עַל דְּמֵי אִסּוּרֵי הֲנָאָה. וְגִדּוּלֵי קוֹנָם אֲסוּרִים כְּגִדּוּלֵי הֶקְדֵּשׁ:

שֶׁאֵינִי אוֹכֵל שֶׁאֵינִי טוֹעֵם. לֹא אָסַר עָלָיו אֶלָּא אֲכִילָה וּטְעִימָה מֵהֶם בִּלְבַד:

אֲבָל בְּדָבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלָה. כְּגוֹן בְּצָלִים, וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן, אֲפִלּוּ גִּדּוּלֵי גִּדּוּלִים הֲוֵי כְּמוֹ גּוּף הָאִסּוּר, כֵּיוָן שֶׁאֵין הַזֶּרַע כָּלֶה:

משנה ז

קוֹנָם מַעֲשֶׂה יָדַיִךְ עָלַי. אָסַר כָּל מַה שֶּׁהִיא עוֹשָׂה וּמְכִינָה לוֹ. וְאִם נָטְעָה אִילָן, גִּדּוּלָיו אֲסוּרִין:

משנה ח

שֶׁאַתְּ עוֹשָׂה אֵינִי אוֹכֵל עַד הַפֶּסַח. הֲכִי מַשְׁמַע, שֶׁאַתְּ עוֹשָׂה עַכְשָׁיו אֵינִי אוֹכֵל עַד הַפֶּסַח, אֲבָל לְאַחַר הַפֶּסַח אֲנִי אוֹכֵל. אֲבָל כָּל מַה שֶּׁאַתְּ עוֹשָׂה עַד הַפֶּסַח אֵינִי אוֹכֵל, מַשְׁמַע, כָּל מַה שֶּׁאַתְּ עוֹשָׂה מֵהַיּוֹם עַד שֶׁיָּבֹא הַפֶּסַח אֵינִי אוֹכֵל אוֹתוֹ לְעוֹלָם אֲפִלּוּ לְאַחַר הַפֶּסַח:

משנה ט

שֶׁאַתְּ נֶהֱנֵית לִי עַד הַפֶּסַח אִם הוֹלֶכֶת אַתְּ לְבֵית אָבִיךְ עַד הֶחָג. מִי שֶׁהָיָה עוֹמֵד אַחַר הֶחָג וְאָסַר הֲנָאָתוֹ עָלֶיהָ עַד הַפֶּסַח אִם תֵּלֵךְ לְבֵית אָבִיהָ עַד הֶחָג:

לְאַחַר הַפֶּסַח בְּלֹא יַחֵל דְּבָרוֹ. כְּלוֹמַר, אִם הָלְכָה לְאַחַר הַפֶּסַח, עוֹבֶרֶת בְּבַל יַחֵל לְמַפְרֵעַ עַל מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית מִמֶּנּוּ קֹדֶם הַפֶּסַח:

פרק ח

משנה א

קוֹנָם יַיִן. עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ. שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ לְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם, כְּשֶׁאוֹמְרִים הַיּוֹם רוֹצִים לוֹמַר עַד הַשְּׁלֵמַת הַיּוֹם:

שַׁבָּת זוֹ. הָיָה עוֹמֵד בְּאֶמְצַע הַשָּׁבוּעַ וְאָמַר שַׁבָּת זוֹ אָסוּר בְּכָל הַשָּׁבוּעַ:

וְהַשַּׁבָּת לְשֶׁעָבַר. וְאָסוּר נַמִּי בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, כִּי הוּא בִּכְלַל הַשָּׁבוּעַ שֶׁעָבַר:

חֹדֶשׁ זֶה אָסוּר בְּכָל הַחֹדֶשׁ. אִם עוֹמֵד בְּאֶמְצַע הַחֹדֶשׁ וְאָמַר חֹדֶשׁ זֶה, אָסוּר עַד תַּשְׁלוּם הַחֹדֶשׁ, וְיוֹם רֹאשׁ חֹדֶשׁ לְהַבָּא, וּמֻתָּר בְּיוֹם רֹאשׁ חֹדֶשׁ כִּי הוּא נִמְנֶה עִם הַחֹדֶשׁ הַבָּא, וַאֲפִלּוּ הָיָה רֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּיוֹם שְׁלֹשִׁים לַחֹדֶשׁ שֶׁעָבַר. וְכֵן שָׁנָה זוֹ, אִם עָמַד בְּאֶמְצַע הַשָּׁנָה וְאָמַר שָׁנָה זוֹ, אָסוּר עַד תַּשְׁלוּם הַשָּׁנָה, וּמֻתָּר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא נִמְנֶה עִם הַשָּׁנָה הָעֲתִידָה לָבֹא:

שָׁבוּעַ זֶה. הָיָה עוֹמֵד בְּאֶמְצַע הַשְּׁמִיטָה וְאָמַר שָׁבוּעַ זֶה, אָסוּר עַד תַּשְׁלוּם הַשְּׁמִיטָה, וְהַשְּׁבִיעִית בִּכְלַל שְׁמִיטָה שֶׁעָבְרָה:

אִם אָמַר יוֹם אֶחָד, שַׁבָּת אֶחָת, חֹדֶשׁ אֶחָד, שָׁנָה אַחַת, שָׁבוּעַ אֶחָד, אָסוּר מִיּוֹם לְיוֹם. אִם עוֹמֵד בְּאֶמְצַע הַיּוֹם וְאוֹמֵר יוֹם אֶחָד, אָסוּר עַד לְמָחָר כָּעֵת הַזֹּאת. וְכֵן אִם עוֹמֵד בַּשְּׁמִטָּה לַחֹדֶשׁ וְאָמַר חֹדֶשׁ עָלַי, אָסוּר עַד ח' לַחֹדֶשׁ הַבָּא. וְכֵן בְּשָׁנָה. וְכֵן בַּשְּׁמִיטָה. וְכֵן אִם אָמַר קוֹנָם עָלַי יַיִן יוֹם סְתָם, אוֹ שַׁבָּת, אוֹ חֹדֶשׁ, אוֹ שָׁנָה סְתָם, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא אָמַר יוֹם אֶחָד, שַׁבָּת אֶחָת, חֹדֶשׁ אֶחָד, דֵּינוֹ מֵעֵת לְעֵת. וְהָאוֹמֵר קוֹנָם עָלַי יַיִן הַיּוֹם, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מֻתָּר כְּשֶׁתֶּחְשַׁךְ, צָרִיךְ שְׁאֵלָה לְחָכָם, גְּזֵרָה כְּשֶׁאָמַר הַיּוֹם שֶׁמָּא יָבֹא לְהַתִּיר כְּשֶׁיֹּאמַר יוֹם סְתָם, דְּמִחַלֵּף לֵיהּ בֵּין יוֹם לְהַיּוֹם, אוֹ בֵּין שַׁבָּת זוֹ לְשַׁבָּת סְתָם. וְכֵן כֻּלָּם:

משנה ב

עַד הַפֶּסַח אָסוּר עַד שֶׁיַּגִּיעַ. דִּבְלְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם, עַד וְלֹא עַד בִּכְלָל:

עַד שֶׁיָּהֵא, אָסוּר עַד שֶׁיֵּצֵא. דְּמַשְׁמַע כָּל זְמַן שֶׁהוּא הֹוֶה:

עַד לִפְנֵי הַפֶּסַח רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר אָסוּר עַד שֶׁיַּגִּיעַ. דְּלֹא מְעַיֵּל אֱינַשׁ נַפְשֵׁיהּ אַסַּפֵּקָא, וְדָבָר הַמְבֹרָר לִקְרוֹת פְּנֵי הַפֶּסַח קָאָמַר, וְהַיְנוּ עַד שֶׁיַּגִּיעַ. וְרַבִּי יוֹסֵי סָבַר, מְעַיֵּל אֱינַשׁ נַפְשֵׁיהּ לֶאֱסֹר בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכַל לְהִסְתַּפֵּק. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

משנה ג

עַד הַקָּצִיר. שֶׁל חִטִּים וּשְׂעֹרִים:

עַד הַבָּצִיר. שֶׁל עֲנָבִים:

עַד הַמַּסִּיק. שֶׁל זֵיתִים:

אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא עַד שֶׁיַּגִּיעַ. הוֹאִיל וְאֵין לְקָצִיר וּבָצִיר זְמַן קָבוּעַ, כְּדִמְפָרֵשׁ וְאָזֵיל, לֹא שָׁנָא אָמַר עַד שֶׁיָּהֵא לֹא שָׁנָא אָמַר עַד שֶׁיַּגִּיעַ, אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא עַד שֶׁיַּגִּיעַ, שֶׁכָּל דָּבָר שֶׁאֵין זְמַנּוֹ קָצוּב אֵין בְּדַעַת הַנּוֹדֵר לְהַכְנִיס עַצְמוֹ בְּאִסּוּר זְמַן שֶׁאֵין יָדוּעַ לוֹ, וּלְפִיכָךְ אָמְרִינַן דְּוַדַּאי עַד שֶׁיַּגִּיעַ קָאָמַר:

משנה ד

עַד הַקַּיִץ עַד שֶׁיָּהֵא הַקַּיִץ. בֵּין אָמַר עַד הַקַּיִץ בֵּין אָמַר עַד שֶׁיָּהֵא הַקַּיִץ אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא עַד שֶׁיַּתְחִילוּ הָעָם לְהַכְנִיס בַּכַּלְכָּלוֹת, כְּלוֹמַר שֶׁקּוֹצְצִים תְּאֵנִים הָרְבֵּה וּמַכְנִיסִים אוֹתָם בַּסַּלִּים:

עַד שֶׁיְּקַפְּלוּ הַמַּקְצוּעוֹת. הַמַּחְצָלָאוֹת שֶׁמְּיַבְּשִׁים עֲלֵיהֶם הַתְּאֵנִים, לְאַחַר שֶׁנִּתְיַבְּשׁוּ מְקַפְּלִין אוֹתָן מַחְצָלָאוֹת וּמַנִּיחִין אוֹתָן לַשָּׁנָה הַבָּאָה:

הַכֹּל לְפִי מְקוֹם נְדָרוֹ. אִם רֹב תְּבוּאוֹת הַמָּקוֹם חִטִּין, עַד קְצִיר חִטִּים. וְאִם שְׂעֹרִים, עַד קְצִיר שְׂעֹרִים. וְכֵן אִם הָיָה בָּהָר בִּשְׁעַת הַנֶּדֶר, עַד שֶׁיַּגִּיעַ זְמַן הַקָּצִיר וְהַבָּצִיר בָּהָר. וְאִם בַּבִּקְעָה, עַד שֶׁיַּגִּיעַ זְמַן הַקָּצִיר וְהַבָּצִיר שֶׁל בִּקְעָה:

משנה ה

עַד הַגְּשָׁמִים עַד שֶׁיִּהְיוּ גְּשָׁמִים. בְּאֵיזֶה לָשׁוֹן מִשְׁתֵּי לְשׁוֹנוֹת הַלָּלוּ שֶׁהוֹצִיא מִפִּיו, מֻתָּר כֵּיוָן שֶׁהִתְחִילוּ הַגְּשָׁמִים לֵירֵד בִּרְבִיעָה שְׁנִיָּה, שֶׁהִיא בִּשְׁנָה הַמְאֻחֶרֶת בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ כִּסְלֵו. הִלְכָךְ הַנּוֹדֵר עַד הַגְּשָׁמִים אָסוּר עַד רֹאשׁ חֹדֶשׁ כִּסְלֵו, אֶלָּא אִם כֵּן יָרְדוּ גְּשָׁמִים בְּתְחִלַּת זְמַנָּן שֶׁהוּא בַּשָּׁנָה הַמְבֻכֶּרֶת בְּי"ז בְּמַרְחֶשְׁוָן, וּבַשָּׁנָה הַבֵּינוֹנִית בְּכ"ג בּוֹ. וְכֵן הֲלָכָה. וְלֹא כְרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל שֶׁאוֹמֵר עַד שֶׁיַּגִּיעַ זְמַנָּהּ שֶׁל רְבִיעָה:

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר עַד שֶׁיַּעֲבֹר הַפֶּסַח. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה ו

לֵילֵי הַצּוֹם. לֵיל צוֹם כִּפּוּר, שֶׁמִּצְוָה לְהַרְבּוֹת בְּסְעוּדָה בְּעֶרֶב צוֹם כִּפּוּר:

קוֹנָם שׁוּם שֶׁאֵינִי טוֹעֵם וְכוּ'. שֶׁעֲזָרָא תִּקֵּן שֶׁיְּהוּ אוֹכְלִים שׁוּם בְּלֵילֵי שַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁמַּרְבֶּה הַזֶּרַע. וְאֵין הֲלָכָה לֹא כְּרַבִּי יְהוּדָה וְלֹא כְּרַבִּי יוֹסֵי בְּנוֹ, אֶלָּא כִּדְאָמְרִינַן לְעֵיל בְּמַתְנִיתִין, כָּל שֶׁזְּמַנּוֹ קָבוּעַ, אָמַר עַד שֶׁיַּגִּיעַ, אָסוּר עַד שֶׁיַּגִּיעַ. עַד שֶׁיְּהֵא, אָסוּר עַד שֶׁיֵּצֵא:

משנה ז

זֶהוּ כְּבוֹדִי. שֶׁאַפְרֵנֵס בָּנַי מִשֶּׁלִּי:

הָיוּ מְסָרְבִין בּוֹ לָשֵׂאת אֶת בַּת אֲחוֹתוֹ. מַפְצִירִין בּוֹ שֶׁיִּשָּׂא אֶת בַּת אֲחוֹתוֹ מִפְּנֵי שֶׁהִיא בַּת גִּילוֹ, וְאָמְרִינַן [יְבָמוֹת סב:] הַנּוֹשֵׂא אֶת בַּת אֲחוֹתוֹ עָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר (ישעיה נח) וּמִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתְעַלָּם אָז תִּקְרָא וַה' יַעֲנֶה:

שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן זֶה אֶלָּא לְשֵׁם אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה. וּמִיהוּ גַּם בַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה מֻתָּר, הוֹאִיל וְלֹא הוֹצִיא מִפִּיו אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, דְּבָנָדָרִים בָּעִינַן שֶׁיּוֹצִיא בִּשְׂפָתָיו, כִּדְכְתִיב (במדבר ל) כְּכָל הַיּוֹצֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂה. וְלֹא דָמֵי לָרֵישָׁא, דְּאִישׁוּת בִּכְלַל הֲנָאוֹת אִיתֵיהּ:

פרק ט

משנה א

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר פּוֹתְחִין לָאָדָם בִּכְבוֹד אָבִיו וְאִמּוֹ. כְּגוֹן שֶׁיֹּאמְרוּ לוֹ אִלּוּ הָיִיתָ יוֹדֵעַ שֶׁיֹּאמְרוּ הָעוֹלָם לְאָבִיךָ וּלְאִמְּךָ רְאוּ גְּדוּלִים שֶׁגִּדְּלוּתֶם, כַּמָּה בִּנְכֶם קַל בִּנְדָרִים, וְנִמְצֵאתָ מְזַלְזֵל בִּכְבוֹדָם, כְּלוּם הָיִיתָ נוֹדֵר:

וַחֲכָמִים אוֹסְרִין. דְּחָיְשִׁינַן שֶׁמָּא מְשַׁקֵּר, כִּי הוּא בּוֹשׁ לוֹמַר שֶׁלֹּא הָיָה מַנִּיחַ מִלְּדֹּר בִּשְׁבִיל כְּבוֹדָם, וְנִמְצָא שֶׁחָכָם מַתִּיר נֶדֶר זֶה בְּלֹא חֲרָטָה. וּמַיְרֵי שֶׁהוּא אֵינוֹ מִתְחָרֵט מֵעִקָּרָא מֵעַצְמוֹ, דְּקָיְמָא לָן פּוֹתְחִין בַּחֲרָטָה וְאֵין צָרִיךְ לְמִצֹא לוֹ פֶּתַח בְּשָׁעָה שֶׁהוּא מִתְחָרֵט מֵעַצְמוֹ מֵעִקָּרָא:

יִפְתְּחוּ לוֹ בְּכְבוֹד הַמָּקוֹם. עַל מִלְּתֵיהּ דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר קָא פָּרֵיךְ, כִּי הֵיכִי דְּפוֹתְחִין בִּכְבוֹד אָבִיו וְאִמּוֹ וְלֹא חָיְשִׁינַן שֶׁמָּא יְשַׁקֵּר, יִפְתְּחוּ לוֹ נַמִּי בִּכְבוֹד הַמָּקוֹם וְיֹאמְרוּ לוֹ אִלּוּ הָיִיתָ יוֹדֵעַ שֶׁתִּקָּרֵא רַע לִפְנֵי הַמָּקוֹם כְּלוּם הָיִיתָ נוֹדֵר. וְאָמְרוּ לוֹ חֲכָמִים דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, מֵהָא לֹא תִּסַּיְעָן, דְּאַף רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מוֹדֶה בְּהָא, דְּוַדַּאי יְשַׁקֵּר, דְּלֹא חָצִיף אֱינָשׁ כֵּלֵי הַאי דְּיֹאמַר שֶׁלֹּא הָיָה מַנִּיחַ בִּשְׁבִיל כְּבוֹד הַמָּקוֹם, וְלֹא דָּמֵי לְרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל דְּפָתַח לְהַהוּא גַּבְרָא יֵשׁ בּוֹטָה כְּמַדְקְרוֹת חֶרֶב כו', דְּהָתָם אוֹמֵר לוֹ מִן הַפְּסוּקִים כְּהַךְ דְּתָנַן בְּמַתְנִיתִין שֶׁעוֹבֵר עַל לֹא תַעֲשֶׂנָּא וְלֹא תִקֹּם וְלֹא תִטֹּר. אֲבָל כְּשֶׁמַּזְכִּירִין לוֹ כְּבוֹד הַמָּקוֹם אָז וַדַּאי מְשַׁקֵּר. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

שֶׁבֵּינוֹ לְבֵין אָבִיו וְאִמּוֹ. כְּגוֹן שֶׁהִדִּיר אֶת אָבִיו מִנְּכָסָיו:

משנה ב

וְעוֹד אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. קַלָּא אַחֶרֶת בִּנְדָרִים:

פּוֹתְחִין. בִּנְדָרִים בְּנוֹלָד, כְּגוֹן דְּבָר שֶׁאֵינוֹ מָצוּי וְנוֹלַד וְנִתְחַדֵּשׁ אַחַר שֶׁנָּדַר, וְאִלּוּ יָדַע בִּשְׁעַת הַנֶּדֶר שֶׁיִּתְחַדֵּשׁ דָּבָר זֶה לֹא הָיָה נוֹדֵר:

וַחֲכָמִים אוֹסְרִים. דְּטַעְמָא דַּחֲרָטָה, מִשּׁוּם שֶׁעַל יְדֵי חֲרָטָה נֶעֱקַר הַנֶּדֶר מֵעִקָּרוֹ, וּבְדָבָר שֶׁאֵינוֹ מָצוּי אֵינוֹ נַעֲשֶׂה נֶדֶר עִקּוּר מֵעִקָּרוֹ, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה לֹא הָיָה מַנִּיחַ מִלְּדֹּר כִּי הָיָה סָבוּר שֶׁלֹּא יָבֹא לְעוֹלָם:

וְנַעֲשָׂה סוֹפֵר. תַּלְמִיד חָכָם וְהַכֹּל צְרִיכִים לוֹ:

אוֹ שֶׁהָיָה מַשִּׂיא אֶת בְּנוֹ בְּקָרוֹב לֹא הָיִיתִי נוֹדֵר. וּכְגוֹן שֶׁנָּדַר לִזְמַן וְלֹא הָיָה סָבוּר שֶׁיַּשִּׂיא אֶת בְּנוֹ בְּתוֹךְ אוֹתוֹ זְמַן וְיִצְטָרֵךְ לֵילֵךְ לְחֻפַּת בְּנוֹ. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

משנה ג

יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁהֵם כְּנוֹלָד. נִרְאִין כְּנוֹלָד:

וְאֵינָן כְּנוֹלָד. וּפוֹתְחִין בָּהֶם:

אָמְרוּ לוֹ מֵת וְכוּ'. וְאַף עַל גַּב דְּמִיתָה נוֹלָד הָוֵי, הוֹאִיל וּפֵרֵשׁ בִּשְׁעַת נִדְרוֹ בַּעֲבוּר מָה הָיָה נוֹדֵר, נַעֲשָׂה כְּתוֹלֶה נִדְרוֹ בַּדָּבָר, כְּאִלּוּ פֵּרֵשׁ כָּל זְמַן שֶׁאֲבִיהָ קַיָּם, הִלְכָּךְ לֹא הָוֵי נוֹלָד. אֲבָל תְּנַאי גָּמוּר לֹא הָוֵי, הִלְכָּךְ צָרִיךְ הַתָּרָה. וּבִירוּשַׁלְמִי מוֹכַח שֶׁאֵין צָרִיךְ הַתָּרָה. וְכֵן פֵּרֵשׁ רַמְבַּ"ם:

משנה ד

אִלּוּ הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁכֵּן הוּא לֹא הָיִיתִי נוֹדֵר הֲרֵי זֶה מֻתָּר. אַחַר שֶׁיִּתִּירֻנוּ הֶחָכָם. וְכָל הַמַּדִּר הֲנָאָה מֵחֲבֵרוֹ, כְּשֶׁמַּתִּירִין לוֹ אֵין מַתִּירִין אֶלָּא בִּפְנֵי חֲבֵרוֹ, דִּכְתִיב (שמות ד) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְיָן לֵךְ שׁוּב, אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, בְּמִדְיָן נָדַרְתָּ, בְּמִדְיָן לֵךְ וְהַתֵּר אֶת נִדְרְךָ. לְפִי שֶׁנִּשְׁבַּע מֹשֶׁה לְחוֹתְנוֹ שֶׁלֹּא יָזוּז מִמִּדְיָן בְּלֹא רְשׁוּתוֹ, דִּכְתִיב (שם ב) וַיּוֹאֶל מֹשֶׁה לְשֶׁבֶת אֶת הָאִישׁ, וְהִצְרִיכוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְלֶכֶת לְהַתִּיר נִדְרוֹ בְּפָנָיו:

משנה ה

פּוֹתְחִין לוֹ בִּכְתֻבַּת אִשְׁתּוֹ. בְּפֵרָעוֹן כְּתֻבָּתָהּ אִם נָדַר לְגָרְשָׁהּ:

משנה ו

פּוֹתְחִין בְּיָמִים טוֹבִים וּבְשַׁבָּתוֹת. אִם נָדַר לְהִתְעַנּוֹת, אוֹ שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל בָּשָׂר לִזְמַן קָצוּב, אוֹמְרִים לוֹ אִלּוּ שַׁמְתָּ אֶל לִבְּךָ לְשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים שֶׁבְּתוֹךְ זְמַן זֶה כְּלוּם הָיִיתָ נוֹדֵר. וְאֵין זֶה פּוֹתֵחַ בִּכְבוֹד הַמָּקוֹם:

אוֹתָן הַיָּמִים. שֶׁמָּצָא לָהֶם פֶּתַח לְהִתְחָרֵט:

מֻתָּרִים. שֶׁהֶחָכָם מַתִּירָן:

וּשְׁאָר הַיָּמִים. שֶׁאֵין עֲלֵיהֶם חֲרָטָה, נִשְׁאָרִין בְּאִסּוּרָן:

שֶׁנֶּדֶר שֶׁהַתֵּר מִקְצָתוֹ הַתֵּר כֻּלּוֹ. אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא מָצָא פֶּתַח עַל כֻּלּוֹ. דְּלֹא נָדַר מֵעִקָּרָא אֶלָּא עַל דַּעַת שֶׁיִּתְקַיֵּם כֻּלּוֹ, נִמְצָא הַתֶּרֶת מִקְצָתוֹ פֶּתַח לְכֻלּוֹ:

משנה ז

לָזֶה וְלָזֶה. כְּגוֹן שֶׁאָסַר הָרִאשׁוֹן עָלָיו בְּקוֹנָם, וְאָמַר עַל הַשֵּׁנִי הֲרֵי זֶה כְּרִאשׁוֹן וְעַל הַשְּׁלִישִׁי הֲרֵי זֶה כַּשֵּׁנִי, וְכֵן כֻּלָּם. הֲתֵר הָרִאשׁוֹן הֻתְּרוּ כֻּלָּם, שֶׁכֻּלָּם תְּלוּיִין בּוֹ:

לָזֶה קָרְבָּן וְלָזֶה קָרְבָּן. הָא מַתְנִיתִין רַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא דְּאָמַר גַּבֵּי שְׁבוּעַת הַפִּקָּדוֹן אִם הָיוּ חֲמִשָּׁה תּוֹבְעִים אוֹתוֹ וְכָפַר וְנִשְׁבַּע וְהוֹדָה שֶׁאֵינוֹ חַיָּב קָרְבָּן עַל כָּל אֶחָד עַד שֶׁיֹּאמַר שְׁבוּעָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, וְהָכָא נַמִּי צָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר לָזֶה קָרְבָּן וְלָזֶה קָרְבָּן. אֲבָל חֲכָמִים אוֹמְרִים אִם אָמַר שְׁבוּעָה שֶׁאֵינִי חַיָּב לְךָ וְלֹא לְךָ, חַיָּב עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְהָכָא נַמִּי אִם אָמַר לֹא לָזֶה וְלֹא לָזֶה, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִזְכִּיר קָרְבָּן עַל כָּל אֶחָד, הָוֵי כָּל אֶחָד נֶדֶר בִּפְנֵי עַצְמוֹ. וְכֵן הֲלָכָה:

משנה ח

וְלֹא בַמַּיְשָׁן בִּלְבַד הַתֵּר אֶלָּא בְּכָל הַיַּיִן. וְדַוְקָא שֶׁאָמַר אִלּוּ יָדַעְתִּי כֵּן לֹא הָיִיתִי נוֹדֵר כְּלָל אוֹ הָיִיתִי אוֹמֵר יָשָׁן מַתֵּר וְחָדָשׁ אָסוּר. אֲבָל אָמַר אִלּוּ הָיִיתִי יוֹדֵעַ הָיִיתִי אוֹמֵר כָּל יַיִן אָסוּר עָלַי חוּץ מִן הַיָּשָׁן, הֲרֵי זֶה אֵין מֻתָּר לוֹ אֶלָּא הַיָּשָׁן בִּלְבַד, וְכָל שְׁאָר יַיִן אָסוּר:

משנה ט

פּוֹתְחִין לְאָדָם בִּכְבוֹד עַצְמוֹ וּבִכְבוֹד בָּנָיו. אִם נָדַר לְגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ:

מָה רָאָתָה אִמָּן לְהִתְגָּרֵשׁ. אִם לֹא שֶׁנִּמְצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר, וְנִמְצָא פּוֹגֵם אֶת בָּנָיו. וְלֹא חָיְשִׁינַן שֶׁמָּא יְשַׁקֵּר שֶׁהוּא אֵינוֹ מִתְחָרֵט אֶלָּא שֶׁהוּא בּוֹשׁ לוֹמַר שֶׁאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ לִכְבוֹד בָּנָיו:

משנה י

אֶלָּא שֶׁהַנֶּדֶר טָעוּת. מֵעִקָּרוֹ, שֶׁבִּשְׁעַת הַנֶּדֶר הָיְתָה לְבָנָה, וְאֵינוֹ צָרִיךְ שְׁאֵלָה לְחָכָם:

מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁנָּדַר וְכוּ'. בַּגְּמָרָא מְפָרֵשׁ דְּחַסּוֹרֵי מְחַסְּרָא וְהָכִי קָתָנֵי, רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר אֲפִלּוּ כְּעוּרָה וְנַעֲשֵׂית יָפָה, שְׁחוֹרָה וְנַעֲשֵׂית לְבָנָה, וּמַעֲשֶׂה נַמִּי וְכוּ'. דְּתַנָּא קַמָּא לֹא שָׁרֵי אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁהָיָה הַנֶּדֶר טָעוּת מֵעִקָּרוֹ, כְּגוֹן שֶׁהָיְתָה יָפָה בִּשְׁעַת הַנֶּדֶר, וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל סָבַר שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נַעֲשֵׂית יָפָה אֶלָּא לְאַחַר הַנֶּדֶר, הַנֶּדֶר מָתָר, דְּכֵיוָן שֶׁיְּכוֹלִין לְיַפּוֹתָהּ לֹא הָיְתָה כְּעוּרָה מֵעִקָּרָא. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל:

פרק י

משנה א

נַעֲרָה הַמְאֹרָסָה. בַּת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד וְהֵבִיאָה שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת קְרוּיָה נַעֲרָה, עַד שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים. וּבַת אַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד, נְדָרֶיהָ נִבְדָּקִים, אִם יְדָעָה לְשֵׁם מִי נָדְרָה וּלְשֵׁם מִי הִקְדִּישָׁה, נִדְרָהּ נֶדֶר, וְאַף הִיא אָבִיהָ וּבַעֲלָהּ מְפִרִין נְדָרֶיהָ:

הַפֵּר הָאָב וְלֹא הֵפֵר הַבַּעַל. מִשּׁוּם דַּהֲוָה אֶפְשָׁר לְמִטְעֵי וּלְפָרֵשׁ אָבִיהָ וּבַעֲלָהּ מְפִרִין נְדָרֶיהָ, אוֹ אָבִיהָ אוֹ בַּעֲלָהּ, תָּנָא הֵפֵר הָאָב וְלֹא הֵפֵר הַבַּעַל וְכוּ', לְאַשְׁמוֹעִינַן דְּתַרְוַיְיהוּ צְרִיכִין לְהָפֵר:

וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁקִּיֵּם אֶחָד מֵהֶם. שֶׁאִם קִיֵּם אֶחָד מֵהֶם אֵין הַשֵּׁנִי יָכוֹל לְהָפֵר. וְהָא קָמַשְׁמַע לָן שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁאַל הָאֶחָד מֵהֶם שֶׁקִּיֵּם עַל הֲקָמָתוֹ, כִּדְקָאָמַר לָן נִשְׁאָלִים עַל הַהֶקֵם, אֵין זֶה שֶׁנִּשְׁאַל עַל הַהֶקֵם יָכוֹל לְהָפֵר יוֹתֵר, הוֹאִיל וְלֹא הָיוּ יְכוֹלִים שְׁנֵיהֶם לְהָפֵר בְּבַת אַחַת:

משנה ב

מֵת הָאָב לֹא נִתְרוֹקְנָה רְשׁוּת לַבַּעַל. שֶׁאֵין הַבַּעַל מֵפֵר נִדְרֵי אִשְׁתּוֹ עַד שֶׁתִּנָּשֵׂא:

מֵת הַבַּעַל נִתְרוֹקְנָה רְשׁוּת לָאָב. וּמֵפֵר כָּל יְמֵי נַעֲרוּתָהּ, דִּכְתִיב (במדבר ל) בִּנְעוּרֶיהָ בֵּית אָבִיהָ:

וְהָאָב אֵינוֹ מֵפֵר בְּבָגֵר. כְּדִכְתִיב (שם) בְּבֵית אָבִיהָ בִּנְעוּרֶיהָ:

משנה ג

נִתְגָּרְשָׁה בוֹ בַּיּוֹם. שֶׁשָּׁמַע הָאָב, שֶׁאִם עָבַר הַיּוֹם שׁוּב אֵינוֹ יָכוֹל לְהָפֵר:

וְנִתְאָרְסָה. לְאַחֵר, בּוֹ בַּיּוֹם:

אֲבִיהָ וּבַעְלָהּ הָאַחֲרוֹן מְפֵרִין נְדָרֶיהָ. שֶׁנִּדְרָה בְּפְנֵי הָאָרוּס הָרִאשׁוֹן, שֶׁהָאָרוּס מֵפֵר בַּקּוֹדְמִין:

כֹּל זְמַן שֶׁלֹּא יָצְאָה לִרְשׁוּת עַצְמָהּ. לֹא מֵחֲמַת בָּגָר וְלֹא מֵחֲמַת נִשּׂוּאִין:

משנה ד

עַד שֶׁלֹּא הָיְתָה בְתּוֹ יוֹצְאָה מֵאֶצְלוֹ. קֹדֶם שֶׁתָּבֹא לִרְשׁוּת הַבַּעַל. וְכֵן הָאָרוּס אוֹמֵר לָהּ כֵּן:

עַד שֶׁלֹּא תִּכָּנֵס לִרְשׁוּתוֹ. שֶׁמִּשֶּׁנִּכְנְסָה לִרְשׁוּתוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לְהָפֵר, שֶׁאֵין הַבַּעַל מֵפֵר בַּקּוֹדְמִין. וְשָׁמְעִינַן מִמַּתְנִיתִין שֶׁהַבַּעַל יָכוֹל לְהָפֵר נִדְרֵי אִשְׁתּוֹ אֲפִלּוּ בְּלֹא שְׁמִיעָה, מִדְּקָתָנֵי וְכֵן הַבַּעַל עַד שֶׁלֹּא תִּכָּנֵס לִרְשׁוּתוֹ אוֹמֵר וְכוּ':

משנה ה

בּוֹגֶרֶת שֶׁשָּׁהֲתָה שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ. בּוֹגֶרֶת שֶׁאֵין אָבִיהָ מֵפֵר נְדָרֶיהָ, וּתְבָעוּהָ לִנָּשֵׂא וְשָׁהֲתָה שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ, שֶׁמִּכָּאן וְאֵילָךְ בַּעֲלָהּ חַיָּב בְּמְזוֹנוֹתֶיהָ:

וְאַלְמָנָה. שֶׁשָּׁהֲתָה שְׁלֹשִׁים יוֹם מִשֶּׁתְּבָעוּהָ לִנָּשֵׂא, שֶׁהִיא אוֹכֶלֶת מִשֶּׁל בַּעֲלָהּ:

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר הוֹאִיל וּבַעְלָהּ חַיָּב בְּמְזוֹנוֹתֶיהָ. הוּא מֵפֵר אֶת נְדָרֶיהָ. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

משנה ו

שׁוֹמֶרֶת יָבָם וְכוּ' רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר יָפֵר. כְּשֶׁעָשָׂה בָּהּ יְבָמָהּ מַאֲמָר מֵיֵרֵי, דְּסָבִירָא לֵיהּ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מַאֲמָר קוֹנֶה בִּיבָמָה קִנְיָן גָּמוּר מִן הַתּוֹרָה. וְאִם הִיא נַעֲרָה וְיֵשׁ לָהּ אָב, אָבִיהָ וְיִבָמָהּ שֶׁעָשָׂה בָּהּ מַאֲמָר מְפִירִין נְדָרֶיהָ:

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר לְאֶחָד וְלֹא לִשְׁנַיִם. דְּלֹא סָבִירָא לֵיהּ לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מַאֲמָר קוֹנֶה קִנְיָן גָּמוּר, מִיהוּ סָבִירָא לֵיהּ דְּיֵשׁ זִיקָה, וְזִיקָה כִּכְנוּסָה, וּכְשֶׁאֵין שָׁם אֶלָּא יָבָם אֶחָד מֵפֵר, אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי יְבָמִין אֵין שׁוּם אֶחָד מֵהֶם מֵפֵר, שֶׁאֵין בְּרֵרָה:

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר לֹא לְאֶחָד וְלֹא לִשְׁנַיִם. דְּסָבַר זִיקָה אֵינָהּ כִּכְנוּסָה, וּמַאֲמָר אֵינוֹ קוֹנֶה קִנְיָן גָּמוּר מִן הַתּוֹרָה:

אִשָּׁה שֶׁקָּנָה הוּא לְעַצְמוֹ. הַיְנוּ אֲרוּסְתּוֹ:

הֲרֵי הוּא מֵפֵר נְדָרֶיהָ. בְּשֶׁתְּפוּת עִם אָבִיהָ:

אִשָּׁה שֶׁהִקְנוּ לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם. דְּהַיְנוּ יְבִמְתּוֹ:

אֵינוֹ דִּין שֶׁיָּפֵר נְדָרֶיהָ. בְּשֶׁתְּפוּת עִם אָבִיהָ:

שֶׁיֵּשׁ לַאֲחֵרִים רְשׁוּת בָּהּ. שֶׁגַּם הִיא זְקוּקָה לִשְׁאָר אַחִים:
מָה אַתָּה מֵשִׁיב עַל יָבָם אֶחָד. כְּלוֹמַר תְּשׁוּבָתְךָ טוֹבָה עַל דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר שֶׁאוֹמֵר שֶׁמַּפֵּר אֲפִלּוּ כְּשֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי יְבָמִין, מַה תְּשִׁיבֵנִי עַל דְּבָרַי שֶׁאֲנִי אוֹמֵר לְאֶחָד וְלֹא לִשְׁנַיִם:
אֵין הַיְבָמָה גְּמוּרָה לַיָּבָם. לְהִתְחַיֵּב מִיתָה הַבָּא עָלֶיהָ כְּשֵׁם שֶׁהָאֲרוּסָה גְּמוּרָה לְאִישָׁהּ לְעִנְיַן חִיּוּב מִיתָה. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא:

משנה ז

הֲרֵי הֵן קַיָּמִין לֹא אָמַר כְּלוּם. דַּהֲוָה לֵיהּ קִיּוּם בְּטָעוּת, לְפִי שֶׁיֵּשׁ נְדָרִים שֶׁלֹּא יַחְפֹּץ בְּקִיּוּמָן:
הֲרֵי הֵן מוּפָרִין רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר מוּפָר. דְּמִסְתָּמָא אֵין אָדָם רוֹצֶה בְּנִדְרֵי אִשְׁתּוֹ:
נְדָרִים שֶׁבָּאוּ לִכְלָל אִסּוּר. לְאַחַר שֶׁנִּדְרָה אֲסוּרָה בָּהֶם אִם לֹא יָפֵר לָהּ הַבַּעַל:
שֶׁבָּאוּ לִכְלָל הָקֵם. נְדָרִים שֶׁחָלוּ כְּבָר:

משנה ח

הֲפָרַת נְדָרִים. שֶׁאָמְרָה תּוֹרָה (במדבר ל) וְאִם בְּיוֹם שְׁמֹעַ אִישָׁהּ יָנִיא אוֹתָהּ:
כָּל הַיּוֹם. עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ, שֶׁנֶּאֱמַר בְּיוֹם שָׁמְעוֹ. וְהָא דִּכְתִיב מִיּוֹם אֶל יוֹם, צָרִיכָא, דְּלֹא תֵּימָא בְּיָמָא אִין בְּלֵילְיָא לֹא, קָא מַשְׁמַע לָן מִיּוֹם אֶל יוֹם, דִּזְמִנִין שֶׁיֵּשׁ לוֹ זְמַן לְהָפֵר מֵעֵת לְעֵת, כְּגוֹן אִם נָדְרָה בְּתְחִלַּת הַלַּיְלָה:
וְיֵשׁ בַּדָּבָר לְהָקֵל וּלְהַחֲמִיר. כְּלוֹמַר פְּעָמִים שֶׁיֵּשׁ לַהֲפָרָה זְמַן מֻעָט וּפְעָמִים זְמַן מְרֻבֶּה:
נָדְרָה בְּלֵילֵי שַׁבָּת. הַאי דְּנָקֵט בְּלֵילֵי שַׁבָּת לְאַשְׁמוֹעִינַן שֶׁמְּפִירִין נְדָרִים בְּשַׁבָּת וַאֲפִלּוּ שֶׁלֹּא לְצֹרֶךְ הַשַּׁבָּת. וְהֶחָכָם אֵינוֹ מַתִּיר בְּשַׁבָּת אֶלָּא נְדָרִים שֶׁהֵן לְצֹרֶךְ הַשַּׁבָּת, וְאַף עַל פִּי שֶׁהָיָה לוֹ פְּנַאי מִבְּעוֹד יוֹם יָכוֹל לְהַתִּיר לְצֹרֶךְ הַשַּׁבָּת:
שֶׁאִם לֹא הֵפַר וְחָשְׁכָה אֵינוֹ יָכוֹל לְהָפֵר. שֶׁאֵין הֲפָרַת נְדָרִים מֵעֵת לְעֵת אֶלָּא אִם כֵּן נָדְרָה מִתְּחִלַּת הַלַּיְלָה. וּלְעִנְיַן הֲפָרָה אֵינוֹ מוֹעִיל עַד שֶׁיֹּאמַר מוּפָר לְךָ כְּלִישָׁנָא דִּקְרָא, דַּהֲפָרַת הַבַּעַל הוּא מִכָּאן וּלְהַבָּא בְּלֹא טַעַם, כְּמוֹ אֶת בְּרִיתִי הֵפַר (בראשית יז). וְחָכָם הוּא שֶׁאוֹמֵר מֻתָּר לְךָ אֵין כָּאן נֶדֶר וְאֵין כָּאן שְׁבוּעָה, שֶׁהוּא עוֹקֵר הַנֶּדֶר מֵעִקָּרוֹ. וְאִם אָמַר הֶחָכָם בְּלָשׁוֹן הֲפָרָה וְהַבַּעַל בִּלְשׁוֹן הַתָּרָה, אֵינוֹ מֻתָּר וְאֵינוֹ מוּפָר. וְאִם אָמַר אִם לֹא נָדַרְתְּ מַדִּירֵךְ אֲנִי, דִּבְרֵיהֶן קַיָּמִים, וְאֵין צָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר קַיָּם לִיכִי, הוֹאִיל וַאֲפִלּוּ שָׁתַק כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם הַנֶּדֶר קַיָּם, בְּדִבּוּר כָּל דְּהוּ נַמִּי הָוֵי קִיּוּם. וּבְשַׁבָּת יֹאמַר טְלִי אִכְלִי טְלִי שְׁתִי, וְלֹא יָפֵר כְּדֶרֶךְ שֶׁיֹּאמַר בְּחֹל, וְהַנֶּדֶר בָּטֵל מֵאֵלָיו. וְאִם אֵינוֹ יָכוֹל לְהַכְרִיחָהּ, מְבַטֵּל בְּלִבּוֹ וְאֵין צָרִיךְ לְהוֹצִיא בִּשְׂפָתָיו. וְדָוְקָא בְּטוֹל כְּגוֹן טְלִי אִכְלִי שֶׁהוּא מַכְרִיחָהּ לַעֲבֹר עַל נִדְרָהּ הוּא שֶׁמּוֹעִיל אִם חָשַׁב בְּלִבּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הוֹצִיא בִּשְׂפָתָיו, אֲבָל הֲפָרָה שֶׁאֵינוֹ מַכְרִיחָהּ לַעֲבֹר עַל הַנֶּדֶר צָרִיךְ לְהוֹצִיא בִּשְׂפָתָיו וְלֹא סַגִּי אִם הֵפֵר בְּלִבּוֹ:

פרק יא

משנה א

אֵלּוּ נְדָרִים. בְּגְמָרָא מְפֹרָשׁ דִּנְדָרִים וּשְׁבוּעוֹת קָתָנֵי, דִּבְלְשׁוֹן חֲכָמִים שְׁבוּעוֹת בִּכְלַל נְדָרִים הֵם:

אִם אֶרְחַץ וְאִם לֹא אֶרְחַץ. הֵכִי קָאָמַר, הֲנָאַת רְחִיצָה אֲסוּרָה עָלַי לְעוֹלָם אִם אֶרְחַץ הַיּוֹם, הֲרֵי נֶדֶר. אִם לֹא אֶרְחַץ, שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אֶרְחַץ, הֲרֵי שְׁבוּעָה. וְכֵן אִם אֶתְקַשֵּׁט, הֲנָאַת קִשּׁוּט אֲסוּרָה עָלַי לְעוֹלָם אִם אֶתְקַשֵּׁט הַיּוֹם, אִם לֹא אֶתְקַשֵּׁט, שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אֶתְקַשֵּׁט:

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי אֵין אֵלּוּ נִדְרֵי עִנּוּי נָפֶשׁ. אַנֶּדֶר בִּלְבַד פָּלֵיג רַבִּי יוֹסֵי עַל תַּנָּא קַמָּא, וְאָמַר דַּהֲנָאַת רְחִיצָה אֲסוּרָה עָלַי לְעוֹלָם אִם אֶרְחַץ הַיּוֹם, אֵין זֶה נֶדֶר שֶׁל עִנּוּי נָפֶשׁ, שֶׁהֲרֵי אֶפְשָׁר לָהּ שֶׁלֹּא תִּרְחַץ הַיּוֹם וְלֹא תִּהְיֶה הֲנָאַת רְחִיצָה אֲסוּרָה עָלֶיהָ לְעוֹלָם, וּמְנִיעַת יוֹם אֶחָד מֵרְחִיצָה אֵינוֹ עִנּוּי נָפֶשׁ, דְּנִוּוּל שֶׁל יוֹם אֶחָד לֹא הָוֵי נִוּוּל. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי. וּבֵין הָאָב וּבֵין הַבַּעַל נִדְרֵי עִנּוּי נָפֶשׁ הוּא דִּמְפֵרִין, דִּכְתִיב (במדבר ל) בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ בֵּין אָב לְבִתּוֹ, מַקִּישׁ אָב לַבַּעַל, מַה בַּעַל אֵינוֹ מֵפֵר אֶלָּא נִדְרֵי עִנּוּי נָפֶשׁ, אַף אָב אֵינוֹ מֵפֵר אֶלָּא נִדְרֵי עִנּוּי נָפֶשׁ. וְרַמְבַּ"ם פָּסַק שֶׁהָאָב מֵפֵר כָּל נְדָרִים וּשְׁבוּעוֹת, אֲפִלּוּ אוֹתָן שֶׁאֵינָן שֶׁל עִנּוּי נָפֶשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) כָּל נִדְרֶיהָ וֶאֱסָרֶיהָ:

משנה ב

אִם לֹא הָיְתָה פַּרְנָסָתוֹ אֶלָּא מִמֶּנּוּ. שֶׁהוּא מַאֲמִינוֹ עַד שֶׁיַּרְוִיחַ וְיִפְרַע לוֹ:

הֲרֵי זֶה יָפֵר דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי. רַבִּי יוֹסֵי לְטַעֲמֵיהּ דִּסְבִירָא לֵיהּ שֶׁאֵין הַבַּעַל מֵפֵר כָּל נֶדֶר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עִנּוּי נָפֶשׁ, שֶׁהוּא מְחַלֵּק בֵּין עִנּוּי מְרֻבֶּה לְעִנּוּי מֻעָט וּבֵין עִנּוּי שֶׁל זְמַן מְרֻבֶּה לִזְמַן מֻעָט, וְכָל מַתְנִיתִין דְּהַאי פִּרְקָא אַזְלָא כְּוָתֵיהּ, וְאֵינָהּ הֲלָכָה. אֶלָּא הַבַּעַל מֵפֵר כָּל נֶדֶר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עִנּוּי נָפֶשׁ, בֵּין שֶׁל יוֹם אֶחָד וַאֲפִלּוּ שָׁעָה אַחַת, בֵּין שֶׁל זְמַן מְרֻבֶּה, בֵּין עִנּוּי גָּדוֹל בֵּין עִנּוּי קָטָן. וְכֵן מֵפֵר נְדָרִים וּשְׁבוּעוֹת בְּדָבָר שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינָהּ אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בָּהֶם עִנּוּי נָפֶשׁ, כְּגוֹן אִם נִשְׁבְּעָה אוֹ נָדְרָה שֶׁלֹּא תִּכְחֹל אוֹ שֶׁלֹּא תִּתְקַשֵּׁט. וְכֵן אִם נָדְרָה שֶׁלֹּא תֹּאכַל מִפֵּרוֹת מְדִינָה זוֹ, הַבַּעַל מֵפֵר, שֶׁטֹּרַח הוּא לוֹ לְהָבִיא לָהּ פֵּרוֹת מִמְּדִינָה אַחֶרֶת, וְהָוֵי דְּבָרִים שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינָהּ. וּמַה בֵּין נְדָרִים וּשְׁבוּעוֹת שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינָהּ לִנְדָרִים וּשְׁבוּעוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן עִנּוּי נָפֶשׁ, נְדָרִים וּשְׁבוּעוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם עִנּוּי נָפֶשׁ מֵפֵר לְעַצְמוֹ וְלַאֲחֵרִים, כְּגוֹן אִם נָדְרָה שֶׁלֹּא תֹּאכַל בָּשָׂר וְלֹא תִּשְׁתֶּה יַיִן, מֵפֵר לָהּ וְהִיא מֻתֶּרֶת לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וַאֲפִלּוּ לְאַחַר שֶׁתִּתְאַלְמֵן אוֹ תִּתְגָּרֵשׁ וְתִנָּשֵׂא לְאַחֵר. וּנְדָרִים וּשְׁבוּעוֹת שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינָהּ, כְּגוֹן אִם אָסְרָה עָלֶיהָ תַּשְׁמִישׁ שֶׁל כָּל אָדָם לְעוֹלָם אוֹ שֶׁלֹּא תִּכְחֹל וְתִתְקַשֵּׁט לְעוֹלָם, מֵפֵר חֶלְקוֹ, וּתְהֵא מְשַׁמַּשְׁתּוֹ וְכוֹחֶלֶת

וּמִתְקַשֶּׁטֶת כָּל זְמַן שֶׁהִיא תַּחְתָּיו, וּכְשֶׁתִּתְאַלְמֵן אוֹ תִּתְגָּרֵשׁ תִּהְיֶה אֲסוּרָה בְּתַשְׁמִישׁ כָּל אָדָם וְלִכְחֹל וּלְהִתְקַשֵּׁט. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

משנה ג

קוֹנָם שֶׁאֵינִי נֶהֱנֵית לַבְּרִיּוֹת אֵינוֹ יָכוֹל לְהָפֵר. שֶׁאֵין זֶה מִנִּדְרֵי עִנּוּי נֶפֶשׁ, שֶׁהֲרֵי יְכוֹלָה לְהִתְפָּרֵנֵס מִשֶּׁל בַּעַל, דְּבַעַל לָאו בִּכְלַל בְּרִיּוֹת הוּא. וְהָא מַתְנִיתִין נַמִּי רַבִּי יוֹסֵי הִיא, וְאֵין כֵּן הֲלָכָה כִּדְפָרִישְׁנָא לְעֵיל. וְלֹא מִבָּעְיָא אִי אָמְרָה קוֹנָם שֶׁאֵינִי נֶהֱנֵית לַבְּרִיּוֹת שֶׁאֶסְרָה הֲנָאַת כָּל הַבְּרִיּוֹת עָלֶיהָ, שֶׁהוּא מֵפֵר מִשּׁוּם נִדְרֵי עִנּוּי נֶפֶשׁ אַלִּיבָּא דַּחֲכָמִים, אֶלָּא אֲפִלּוּ אָמְרָה קוֹנָם שֶׁאֵינִי נֶהֱנֵית לְפְלוֹנִי, שֶׁלֹּא אָסְרָה עָלֶיהָ אֶלָּא הֲנָאַת אוֹתוֹ פְּלוֹנִי בִּלְבַד, הַבַּעַל מֵפֵר מִשּׁוּם דְּבָרִים שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינָהּ, שֶׁטֹּרַח הוּא לוֹ כְּשֶׁלֹּא תֵּהָנֶה מֵאוֹתוֹ פְּלוֹנִי, וְהַתּוֹרָה אָמְרָה בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, כָּל דָּבָר שֶׁבֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ הַבַּעַל מֵפֵר:

וְיכוֹלָה לֵהָנוֹת בְּלָקֶט שִׁכְחָה וּפֵאָה. הָכִי קָאָמַר, וְעוֹד טַעְמָא אַחֲרִינָא שֶׁקּוֹנָם שֶׁאֵינִי נֶהֱנֵית לַבְּרִיּוֹת אֵין הַבַּעַל מֵפֵר, שֶׁהֲרֵי יְכוֹלָה לֵהָנוֹת מִלֶּקֶט שִׁכְחָה וּפֵאָה, שֶׁאֵינָהּ נֶהֱנֵית מִן הַבְּרִיּוֹת, דְּמַתְנוֹת עֲנִיִּים נִינְהוּ, וְנִמְצָא שֶׁאֵין כָּאן עִנּוּי נֶפֶשׁ:

קוֹנָם כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם נֶהֱנִים לִי. כִּי הֵיכִי דְּקוֹנָם שֶׁאֵינִי נֶהֱנֵית לַבְּרִיּוֹת מֻתֶּרֶת בְּמַתְנוֹת עֲנִיִּים, הָכִי נַמִּי הַמַּדִּיר כֹּהֲנִים וּלְוִיִּים מִנְּכָסָיו מֻתָּרִים בְּמַתְנוֹת כְּהֻנָּה וּלְוָיָה:

משנה ד

קוֹנָם שֶׁאֵינִי עוֹשֶׂה עַל פִּי אַבָּא. הֶקְדֵּשׁ יְהֵא כָּל מַה שֶּׁאֲנִי עוֹשֶׂה מִלְּבֹא עַל פִּי אַבָּא, כְּלוֹמַר, שֶׁלֹּא יוּכַל אַבָּא לֵהָנוֹת מִמַּעֲשֵׂה יָדַי:

אֵינוֹ יָכוֹל לְהָפֵר. שֶׁאֵין זֶה דְּבָרִים שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינָהּ. וּבְהָא מוֹדוּ כֻּלֵּי עָלְמָא שֶׁאוֹסֶרֶת הֲנָאָתָהּ עַל פְּלוֹנִי אֵין הַבַּעַל מֵפֵר. וְכֵן הֲלָכָה:

עַל פִּיךְ אֵינוֹ צָרִיךְ לְהָפֵר. מִשּׁוּם דְּמִשַּׁעְבְּדָא לֵיהּ. וְאַף עַל גַּב דְּהֶקְדֵּשׁ מוֹצִיא מִידֵי שִׁעְבּוּד, אַלְמוּהּ רַבָּנָן לְשִׁעְבּוּדָא דְּבַעַל שֶׁאֵין הַקּוֹנָם מַפְקִיעַ שִׁעְבּוּדוֹ:

יָפֵר שֶׁמָּא תַּעְדִּיף עָלָיו יוֹתֵר מִן הָרָאוּי לוֹ. וְהֶהֱקְדֵּשׁ חָל עַל הַחֵלֶק הָעוֹדֵף שֶׁאֵינוֹ תַּחַת שִׁעְבּוּדוֹ, לְפִיכָךְ צָרִיךְ לְהָפֵר, וְהַהֲפָרָה מוֹעֶלֶת בּוֹ מִשּׁוּם דַּהֲוֵי דְּבָרִים שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינָהּ, שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יִתְעָרֵב אוֹתוֹ הָעֹדֶף בְּשֶׁל בַּעֲלָהּ:

רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אָמַר יָפֵר שֶׁמָּא יִגָּרְשֶׁנָּה. וְעִקַּר מַעֲשֶׂה יָדֶיהָ צָרִיךְ הֲפָרָה, שֶׁמָּא יִגָּרְשֶׁנָּה וְיִפְקַע שִׁעְבּוּדֵיהּ דְּבַעַל וְאָז יָחוּל הַנֶּדֶר וּתְהֵא אֲסוּרָה לַחֲזֹר לוֹ. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, וּבְאוֹמֶרֶת יְקֻדְּשׁוּ יָדַי לְעוֹשֵׂיהֶם, דְּיָדַיִם אִיתַּנְהוּ בָּעוֹלָם וְחָל עֲלֵיהֶם הֶקְדֵּשׁ:

משנה ה

הֲרֵי זֶה יֶחֱזֹר וְיַפֵּר. דַּהֲפָרָה בְּטָעוּת לֹא הַוְיָא הֲפָרָה עַד שֶׁיְּכַוֵּן לְאִשָּׁה שֶׁנָּדְרָה, דִּכְתִיב (במדבר ל) לֹא הֵנִיא אוֹתָהּ, עַד שֶׁתְּהֶיהָ הַהֲפָרָה לְעַצְמָהּ שֶׁל הַנּוֹדֶרֶת. וְגַם שֶׁיְּכַוֵּן לַנֶּדֶר שֶׁנָּדְרָה, דִּכְתִיב (שם) וְשָׁמַע אָבִיהָ אֶת נִדְרָהּ, עַד שֶׁיֵּדַע אֵיזֶה נֶדֶר נָדְרָה:

משנה ו

קַיָּם לַתְּאֵנִים כֵּילּוֹ קַיָּם כּוּ'. וְטַעְמָא, דִּכְתִיב (שם) אִישָׁהּ יְקִימֶנּוּ, יָקִים מִמֶּנּוּ, כְּשֶׁקַּיֵּם מִקְצָתוֹ קַיֵּם כֻּלּוֹ. אֲבָל יְפֵרֶנּוּ, דְּלֵיכָּא לְמִדְרַשׁ הָכִי, אֵינוֹ מוּפָר עַד שֶׁיָּפֵר כֻּלּוֹ. וְאִלּוּ דִּבְרֵי יָחִיד וְאֵינָהּ הֲלָכָה, אֶלָּא הֲלָכָה כַּחֲכָמִים שֶׁאוֹמְרִים מַקִּישׁ הֲקָמָה לַהֲפָרָה, מַה הֲפָרָה מַה שֶּׁהֲפֵר הֵפֵר וּמַה שֶּׁלֹּא הֵפֵר לֹא הֵפֵר, דְּהָא לֵיכָּא לְמִדְרַשׁ מִיפֵּרֶנּוּ הֲפָרָה בְּמִקְצָת, אַף הֲקָמָה מַה שֶּׁקִּיֵּם קִיֵּם וּמַה שֶּׁלֹּא קִיֵּם לֹא קִיֵּם, דְּמִיקִימֶנּוּ נַמִי לֹא דָּרְשִׁינַן הֲקָמָה בְּמִקְצָת, אֶלָּא אוֹרְחֵיהּ דִּקְרָא לְמִכְתַּב הָכִי. וְאַף עַל גַּב דִּבְהַתָּרַת חָכָם אָמְרִינַן נֶדֶר שֶׁהֻתַּר מִקְצָתוֹ הֻתַּר כֻּלּוֹ, בַּהֲפָרַת הַבַּעַל וְהָאָב אֵינוֹ כֵּן:

משנה ז

אֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ מְפֵרִין. שֶׁיֵּשׁ לִי רְשׁוּת לְהָפֵר:

יָפֵר. בַּיּוֹם שֶׁנּוֹדַע לוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ רְשׁוּת לְהָפֵר, שֶׁהוּא עָלָיו כְּיוֹם שְׁמֹעוֹ:

אֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁזֶּה נֶדֶר. וְצָרִיךְ הֲפָרָה:

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר לֹא יָפֵר. דְּכֵיוָן שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ לְהָפֵר, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא יָדַע שֶׁהוּא נֶדֶר, מִכָּל מָקוֹם הָיָה לוֹ לְהָפֵר. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי מֵאִיר:

משנה ח

וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא לְבַעְלֵךְ רְשׁוּת בָּהֶם. וּתְנַאוֹ קַיָּם, וְלֹא קָנָה הַבַּעַל. וְאַף עַל גַּב דִּבְמַתָּנָה זוֹ מַצִּילוֹ מִן הַטַּרַח, שֶׁהֲרֵי אִשְׁתּוֹ נִזּוֹנֶת מִן הַמָּעוֹת הַלָּלוּ, וּמְזוֹנוֹתֶיהָ הָיוּ עָלָיו, אַצּוֹלֵי מִטִּרְחָא אֵינָהּ חֲשׁוּבָה הֲנָאָה:

משנה ט

וְנֶדֶר אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה כּוּ'. לְגוּפֵיהּ לֹא צְרִיךְ קְרָא, דְּכֵיוָן דְּאֵין לְהּ בַּעַל מִי יָפֵר, אֶלָּא כְּשֶׁנָּדְרָה כְּשֶׁהִיא אַלְמָנָה לִזְמַן, וְלֹא הִגִּיעַ זְמַן הַנֶּדֶר עַד שֶׁנִּשֵּׂאת:

אֵינוֹ יָכוֹל לְהָפֵר. אַף עַל פִּי שֶׁהַנֶּדֶר חָל כְּשֶׁהִיא תַּחְתָּיו, דְּבָתַר שְׁעַת הַנֶּדֶר אָזְלִינַן:

נָדְרָה בּוֹ בַּיּוֹם, גֵּרְשָׁהּ בּוֹ בַּיּוֹם, וְהֶחֱזִירָהּ בּוֹ בַּיּוֹם. וְאַחַר כָּךְ שָׁמַע אֶת נִדְרָהּ:

אֵינוֹ יָכוֹל לְהָפֵר. כֵּיוָן שֶׁיָּצְאת לִרְשׁוּת עַצְמָהּ בֵּין נֶדֶר לַהֲפָרָה. דְּאֵין הַבַּעַל מֵפֵר בְּקוֹדְמִין:

משנה י

תֵּשַׁע נְעָרוֹת נִדְרֵיהֶן קַיָּמִים. נְעָרוֹת לָאו דַּוְקָא:

בוֹגֶרֶת וְהִיא יְתוֹמָה. שֶׁנִּשֵּׂאת וּמֵת בַּעֲלָהּ כְּשֶׁהִיא נַעֲרָה, וְהִיא יְתוֹמָה בְּחַיֵּי הָאָב, שֶׁאַחַר שֶׁנִּשֵּׂאת אֵין לְאָבִיהָ רְשׁוּת בָּהּ, וּבָגְרָה אַחַר כָּךְ וְנָדְרָה, נִדְרָהּ קַיָּם, שֶׁאֵין הָאָב יָכוֹל לְהָפֵר, שֶׁהֲרֵי הִיא בּוֹגֶרֶת, וְעוֹד שֶׁהִיא יְתוֹמָה בְּחַיֵּי הָאָב:

נַעֲרָה וּבָגְרָה וְהִיא יְתוֹמָה. שֶׁנִּשֵּׂאת וּמֵת בַּעֲלָהּ. שֶׁנִּדְרָה כְּשֶׁהִיא נַעֲרָה וּבָגְרָה לְאַחַר מִכָּאן, וְהִיא יְתוֹמָה בְּחַיֵּי הָאָב כִּדְפָרִישְׁנָא:

נַעֲרָה. בְּשָׁעָה שֶׁנִּדְרָה, שֶׁלֹּא בָּגְרָה עֲדַיִן, וְהִיא יְתוֹמָה בְּחַיֵּי הָאָב. וְהָנָךְ תְּלָתָא, יְתוֹמָה בְּחַיֵּי אָב כְּיָלְא לְהוּ:

בוֹגֶרֶת וּמֵת אֲבִיהָ. שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁנִּדְרָה הָיְתָה בּוֹגֶרֶת וּמֵת אֲבִיהָ, דְּהַיְנוּ יְתוֹמָה מִמָּשׁ:

נַעֲרָה וּבוֹגֶרֶת וְכוּ'. וְהָנָךְ תְּלָתָא נַמִּי, מֵת אֲבִיהָ כְּיֵל לְהוּ:

נַעֲרָה שֶׁמֵּת אֲבִיהָ וּמְשֻׁמֶּתֶת אֲבִיהָ בָּגְרָה כוּ'. הָנָךְ תְּלָתָא דְּקָתָנֵי, בּוֹגֶרֶת כְּיָלְא לְהוּ. וּבְגְמָרָא אָמְרִינַן, דַּחֲכָמִים לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁלֹּשׁ נְעָרוֹת, בּוֹגֶרֶת וְיתוֹמָה וְיתוֹמָה בְּחַיֵּי הָאָב:

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר כוּ'. דְּכִיוָן שֶׁנִּכְנְסָה לַחֻפָּה יָצְאתָה מֵרְשׁוּת אֲבִיהָ בְּהַנְהוּ נְשׂוּאִים:

משנה יא

קוֹנָם שֶׁאֵינִי נֶהֱנֵית לְאַבָּא וּלְאַבִּיךְ כוּ' הֲרֵי זֶה יָפֵר. דְּכִיוָן דְּנֶאֱסְרָה בַּהֲנָאַת אֲבִיהָ וְאָבִיו עַל יְדֵי שֶׁהִיא עוֹשָׂה לְבַעֲלָהּ, גְּנַאי הוּא לַבַּעַל וְהָוֵי דְּבָרִים שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינָהּ:

משנה יב

הָאוֹמֶרֶת טָמֵאתָ אֲנִי לָךְ. בְּאֵשֶׁת כֹּהֵן מַיְרֵי, דְּנֶאֱסְרָה לְבַעֲלָהּ בְּאֹנֶס וְלֹא הִפְסִידָה כְּתֻבָּתָהּ. וְהָאֲמִינוּהָ חֲכָמִים לֶאֱסֹר עַצְמָהּ עַל בַּעֲלָהּ. וְכִיוָן דְּיוֹצֵאת בְּגֵט נוֹטֶלֶת כְּתֻבָּתָהּ, דְּמִסֵּפָר כְּתֻבָּתָהּ נִלְמֹד, לִכְשֶׁתִּנָּשְׂאִי לְאַחֵר תִּטְּלִי מַה שֶּׁכָּתוּב לִיכִי:

הַשָּׁמַיִם בֵּינִי וּבֵינָךְ. מְפָרֵשׁ בַּגְּמָרָא, דְּאֵינוֹ יוֹרֶה כַּחֵץ, כְּלוֹמַר דְּבָרִים דְּקָמֵי שְׁמַיָּא גַּלְיָא וְאֵינָהּ יְכוֹלָה לְבָרֵר. וּמַיְרֵי בְּבָאָה מֵחֲמַת טַעֲנָה, דְּאָמְרָה בָּעֵינָא חוּטְרָא לְיָדָא וּמָרָא לְקִבּוּרָה, דְּאִי לָאו הָכִי, אָמְרִינַן לַהּ זִילִי, לֹא מִפַּקְּדַת אַפְּרָיָה וּרְבִיָּה:

נְטוּלָה אֲנִי מִן הַיְּהוּדִים. שֶׁאָסְרָה תַּשְׁמִישׁ שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל עָלֶיהָ. וְאַף עַל גַּב דְּאָמְרִינַן בְּפֶרֶק הַמַּדִּיר הֵיכָא דְּנָדְרָה אִיהִי דְּיוֹצְאָה בְּלֹא כְתֻבָּה, דְּהִיא נָתְנָה אֶצְבַּע בֵּין שִׁנָּיהָ, רַשִׁ"י פֵּרֵשׁ בִּיבָמוֹת [דַּף קיב] כֵּיוָן שֶׁאָסְרָה הֲנָאַת תַּשְׁמִישׁ שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל עָלֶיהָ וַדַּאי אֲנוּסָה הִיא כִּי קָשֶׁה תַּשְׁמִישׁ לָהּ, וְסָבְרָה מִשְׁנָה רִאשׁוֹנָה דַּאֲפִלּוּ דְּבָרִים שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינָהּ לֹא הָוֵי, דְּאֶפְשָׁר שֶׁיִּגְרְשֶׁנָּה:

חָזְרוּ לוֹמַר כוּ'. נִתְקַלְקְלוּ הַדּוֹרוֹת וְחָשְׁשׁוּ שֶׁהִיא מְשַׁקֶּרֶת לְהַפְקִיעַ עַצְמָהּ מִתַּחַת בַּעֲלָהּ:

תְּבִיא רְאָיָה לִדְבָרֶיהָ. וְלֹא מְהֵימְנִינַן לָהּ בְּלִי רְאָיָה:

יַעֲשׂוּ דֶּרֶךְ בַּקָּשָׁה. יְבַקְּשׁוּ מִמֶּנָּה שֶׁלֹּא תְּדַבֵּר עוֹד בּוֹ. וּבַיְרוּשַׁלְמִי מְפָרֵשׁ יַעֲשׂוּ סְעוּדָה וְיִפַּיְּסוּ:

יָפֵר חֶלְקוֹ וּתְהֵא מְשַׁמַּשְׁתּוֹ. דִּהֲוֵי דְּבָרִים שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינָהּ, וּמֵפֵר לְעַצְמוֹ: